

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 1

Ljubljana, 5. januarja 1953.

Leto IV.

Donosni smo, da je mogel 39. letovinski VI. kongres KPJ dati prosvetnim delavcem, ki so včlanjeni v naših Zdrženjih, za doslej opravljeno delo tako tehtno priznanje. Ko čestitamo vsem našim društvom k novemu letu, želimo, da bi bilo to priznanje vzpodbuda za maksimalni napor naših moči v oblikovanju resnične socialistične šole.

(Na tej poti čim več uspeha v letu 1953!)

Republiški odbori Zdrženj prosvetnih delavcev

Delavska upravljanje in prosvetni delavci

Preteklo leto je bilo leto velikega preobrata v naših družbeno ekonomskih odnosih. Ta preobrat, ki je prišel z uporabo proti antisocialističnemu nasilstvu Moskve leta 1948, nam je z neizprosno stvarnostjo pokazal neslučen revizionizem in izdajstvo, ki ga je izvršilo državno vodstvo SZ (oz. VKP(b), kar je isto). Osvobodeni iluzij, da je Sovjetska zveza domovina socializma, smo odločno odvrgli njene vzore in dosledni Marxu in Engelsu krenili na pot dosledne graditve socializma.

V letu 1951 je bil sprejet prvi zakon o delavskem upravljanju. To je bil revolucionaren akt in strašen udarec revizionizmu in izdajstvu socialističnih idej. Uresničeno je bilo geslo »Tovarne delavcem«. Toda to je bil še pričetek. Prvi zakon je bil še vezan na administrativno planiranje in zato upravljanje še deloma formalno. Toda leto 1952 je prineslo bitne spremembe. Delavsko upravljanje je dobilo svojo materialno osnovo. V okviru družbenega plana so delovni kolektivi postali dejansko gospodarji nad zaupanimi jim sredstvi za proizvodnjo. Neposredni proizvajalec je spoznal, kot edinka in kot celota, do od proizvodnosti zavisni napredek naše socialistične skupnosti. Kajti od boljšega ali slabšega upravljanja, nižje ali višje produktivnosti zavisí veličina narodnega dohodka pa tudi osebni prejemki. Proizvajalec je prenehal biti mezdni delavec, postal je solastnik in upravitelj družbenih proizvodnih sredstev.

Zvezni, republiški in okrajni družbeni plan odkrivajo neposredni proizvajalec, kar v kapitalistični družbi nikdar ne morejo spoznati. Odkriva jim razdelitev narodnega dohodka po posameznih republikah, seznanja jih s socialistično nujnostjo, da industrijsko naprednejše republike pomagajo zaostalejšim, da za splošne državne potrebe prispevajo več kot za ostale itd. Zato se zanimajo za ljudsko armado, za odnose med narodi, spremljajo razvoj gospodarstva v drugih deželah in njih proizvodnost dela, ki se z enako mero meri na svetovnem trgu, katerega po ekonomski zakonitosti pripada tudi naše gospodarstvo. Vse bolj spoznavajo, da pomeni nizka proizvodnost biti izkoriščen od industrijsko razvitejših dežel.

V odnosu med stopnjo akumulacije in plačnim fondom so izražene proizvajalčeve pravice, pa tudi dolžnosti, ki jih ima do skupnosti. Tako n. pr. delavec »Impola« v Slov. Bistrici dobro ve, da je za vsakih 100 dinarjev, ki jih prejme kot plačo za opravljeno delo, dolžan dati skupnosti 2.551 dinarjev, delavec Trboveljske cementarne 1.110 dinarjev, oni iz Tovarne emajlirane posode 1.500 dinarjev, delavka iz Tekstilne tovarne v Mariboru 2.200 dinarjev, gradbeni delavec pa 100 dinarjev.

Ne samo to. Višja ali nižja stopnja akumulacije opozarja delavca na nižjo ali višjo proizvodnost, ga vzpodbuja k boljšemu gospodarjenju za boljši, naprednejši način proizvodnje.

V glavi proizvajalca se vse bolj odraža družbeno ekonomska stvarnost, da je on dejanski nosilec napredka. Zato z vse večjo odgovornostjo pristopa k vprašanju gospodarjenja ne samo v kolektivu, temveč tudi s tistimi sredstvi, ki jih daje za splošne družbene namene, za prosveto, znanost, kulturo, zdravstvo, socialno skrbstvo, državno upravo itd.

To in nadaljnji razvoj materialne osnove (industrializacije) in poglobljanje socialističnih odnosov, ki se najbolj razvijajo z delavskim upravljanjem, postavljajo pred delavski razred in vse njegove organizacije bolj kot kdaj koli prej vprašanje vzgoje.

Zakaj?

Uspehi delavskega upravljanja se kažejo na vseh področjih našega življenja. Skoraj da ni kolektiva, ki ne bi bolje gospodaril kot pred letom dni. Proizvodnost se dviga. Z mnogo manj delovne sile so planske naloge dosežene in mnogokje prekoračene.

Kakovost proizvodov se izboljšuje. Izbor potrošnih predmetov je vse večji. Delovni kolektivi si del presežka plačnega fonda, ki je rezultat uspešnega upravljanja, razdeljujejo, večji del pa stavljajo na razpolago občinam in okrajem, kulturnim organizacijam, ali vlagajo v investicije, ki posredno vplivajo na dvig življenjskega in kulturnega standarda delovnih ljudi.

Delavski razred je pokazal in dokazal svojo gospodarsko in politično zrelost in sposobnost.

Toda poleg vseh uspehov prav zaradi delavskega upravljanja, ga preveča ena osnovna slabost. Ta slabost ne prihaja od izraza samo v nepravilnem pojmovanju delavskega upravljanja pri nekaterih redkih kolektivih, ali pri nekaterih pojavih spekulativnosti, izkoriščanja monopolnega položaja, komandiranja od zgoraj, padanja pod vpliv strokovnjakov itd., temveč je manj ali več splošen pojav. Ta slabost je neznanje. Ne samo nepoznavanje ekonomske politične zakonitosti, temveč tudi splošno tehničnih, kulturnih, političnih.

Prav v tem se postavlja vprašanje odnosa prosvetnih delavcev do delavskega upravljanja. Ta odnos še ni vsem jase. Ni redke primer, da nekateri prosvetni delavci v šolah širijo med učenci mnenje, da fizično delo ni častno, češ slabi učenci naj gredo delat, tam jih bodo naučili reda itd. Tudi prevladuje mišljenje, da je za izučitev nekega proizvodnega poklica potrebno le najmanjšalnejše znanje. Toda to je tipično mišljenje kapitalističnega družbenega sistema, ki je zreduciral osebnost delavca na običajen privesek stroja, da bi ga obdržal v podrejenem položaju. Socialistična družba pa zahteva za delavca mnogo več, zahteva vse, da bo celovit človek, sposoben upravljati nad stvarmi, da bo poznal zakonitosti prirode in družbenega razvoja in si podrejal prirode sile v interesu delovne skupnosti.

Iz takih in podobnih nepravilnih odnosov do delavskega upravljanja izvirajo tudi težave, na katere naletimo pri vzgoji novih gospodarskih kadrov v šolah učencev v gospodarstvu. Ne »kdo koli« — najboljši pedagogi bi morali vzgajati delavsko mladino. Danes pa mnogokje ni tako.

Ob volitvah v zbornice proizvajalcev se je prenekal prosvetni delavec spraševal, zakaj ne morejo v ta predstavniška telesa biti voljeni tudi prosvetni delavci. Hudoval je, češ kaj mi nismo produktivni? Ali, kako bodo delavci vodili gospodarstvo okraja, občine? Kdo bo zastopal koristi prosvetnih delavcev? In v ogromni meri so se prosvetni delavci ob volitvah v zbornice proizvajalcev pasivizirali. Res, delo prosvetnih delavcev je produktivno, vendar ne v ekonomskem smislu. Toda ono je družbeno koristno in potrebno, zelo potrebno. Vendar materialno bogastvo se ustvarja samo v proizvodnji in to bogastvo je toliko večje, v kolikor so proizvodne sile razvitejše. Od stopnje tega razvoja pa zavisí celotna družbena nadgradnja, ki s svoje strani zopet vpliva na ekonomsko osnovo.

Celotno Marxovo in Engelsovo delo počiva na tem spoznanju. V pismu Blochu pravi Engels: »... Po materialističnem pojmovanju zgodovine, sta v zadnji instanci odločujoča momenta v zgodovini produkcija in reprodukcija resničnega življenja...«

Zato je razumljivo, da sindikalne organizacije ter najširše organizacije delavskega razreda posvečajo proizvodnji, delovnim pogojem, higiensko tehnični zaščiti itd. toliko pozornosti, da pa mnogokrat prosvetni delavci niso in ne najdejo v teh razglabljanjih vsebine svojega dela. Ob teh razpravljanih stoji ob strani, obtožujoč krajevne ali okrajne svete, da ne vodijo brige o prosvetnih delavcih, ne da bi uvideli, da so usodno povezani z delavskim razredom v borbi za dvig produkcije in reprodukcije resničnega življenja. Ne moremo si tolnačiti odsotnosti prosvetnih delavcev na mnogih okrajnih sektorskih konferencah, kjer sindi-

kalni aktiv razpravlja o vzgoji, izhajajoč pri tem iz slabosti, ki so se pokazale v delavskem upravljanju.

Pred sindikalnimi organizacijami stoji odgovorna naloga, da še v večji meri kot doslej izpolnjujejo svojo

vlogo kot šole upravljanja, šole socializma. Brez dvoma pa imajo prosvetni delavci prav na tem področju še posebno odgovorno nalogo in to v dveh smereh. Prvič, da oni, ki so se prosvetlensko najvišje dvignili, odločno usvajajo delavsko miselnost in se otresejo starih nazorskih vplivov, navad in pogledov, drugič pa, da

posvete vse svoje sile stvari socializma, delavskemu razredu, ga stalno dvigajo na višjo stopnjo socialistične zavesti. S tem bodo doprinesli svoj veliki delež v borbi za vse boljše delavsko upravljanje, vse globlje socialistične družbeno ekonomske odnose.

V pismu Starkenbergu pravi Engels: »... Ekonomski pogoji so po našem mnenju tisti, od katerih je navsezadnje odvisen zgodovinski razvoj... Politični, pravni, filozofski, religiozni, literarni, umetniški idr. razvoj sloni na ekonomskem razvoju. Ti vsi pa učinkujejo tudi drug na drugega in tudi na ekonomsko osnovo. Ekonomski položaj torej nikakor ni edini aktivni vzrok, vse drugo pa pasivna posledica, marveč gre za medsebojno učinkovanje na osnovi ekonomske nujnosti, ki se v zadnji instanci vselej uveljavlja...«

Vsa naša praksa potrjuje, posebno pa še delavsko upravljanje, gornje ugotovitve. Prosvetni delavci s svojim delom, posredovanjem svojegega znanja, dviganjem zavesti lahko v veliki meri vplivajo na naš celotni gospodarski razvoj, za vse boljše upravljanje našega gospodarstva v mestu in na vasi. To pričakuje od njih delavski razred. Kajti od vsega tega zavisí, kolikšna bodo sredstva, večja ali manjša, ki jih bo moglo postaviti na razpolago prosveti, znanosti in kulturi.

Zato ne more iti mimo prosvetnih delavcev razpravljanje o družbenem planu, o delavskem upravljanju, o zbiorih proizvajalcev, o našem gospodarstvu sploh. Nasprotno, oni morajo biti tisti, ki delovnim ljudem odpirajo perspektivo našega razvoja in jih neoprestano bogate z znanjem, ki je osnova delavskega upravljanja.

B. F.

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR SPOROČA:

Načrt za semestralne vaje je tak: Vaje se bodo začele v četrtek 22. januarja 1953 (občni zbor) in se bodo vršile posebej za moški zbor (za katerega bodo razpisane tudi avdicije za nove člane) in ženski zbor. Mesani zbor bo osvežil prvi koncertni spored in bo na koncu vaj opravil po možnosti krajšo turnejo v Celje, Maribor in Ptuj. Dogovori za izvedbo turneje so v teku. Za primer turneje naj si člani pripravijo obleke po tem enotnem predpisu: moški črne obleke, črno kravato, ženske črne obleke do srede meč pod koleno, ovrtnik brez svetlih okrasov. Odbor misli, da je to potrebno, da ne bi zbor zaostajal v svojem zunanem nastopu za drugimi kvalitetnimi zbori.

Avdicije za nove kandidate za moški zbor se bodo vršile v sredo, dne 21. januarja 1953, od 10. ure dalje na V. gimnaziji, Strossmajerjeva ulica 1 v Ljubljani. Počeni s semestralnimi vajami, se ne bo več plačevala članom hrana, temveč samo potni stroški in nastanitve, tako, da se bo vsak član sam vzdrževal. Razume se, da bo odbor slej ko prej pripravil organizirani sprejem v menzo tistim, ki bi to želeli. S tem ukrepom smo normalizirali poslovanje po zgledu starega Učiteljskega zbora, ki tudi ni vračal stroškov za hrano.

Podrobnejša obvestila slede.

Upravni odbor UPZ

Svojim naročnikom in sotrudnikom čestitamo k novemu letu 3. željo, da bi imeli v njem čim več uspehov

Uredništvo in uprava Prosvetnega delavca

SKLEPI

I. občnega zbora Zdrženja učiteljev Slovenije

Razdobje od ustanovnega do prvega občnega zbora Zdrženja učiteljev je značilno po tem, da se je v našem delu pokazala še večja sprostost. To je na eni strani posledica III. plenarnega zasedanja CK KPJ, po drugi strani pa vpliv korenitih sprememb v našem javnem življenju, predvsem demokratizacije naše uprave in upravljanja podjetij po delovnih kolektivih ter vedno večjega zanimanja in razumevanja prosvetne in vzgojne problematike od strani delovnega ljudstva.

Učitelstvo in učiteljska organizacija so to dobro razumeli in so tudi aktivno sodelovali v razvoju, vemo pa, da delo še ni bilo popolno. To se je izražalo v premajhni samozavesti članstva nekaterih društev, preslabi aktivnosti v družbenem življenju, premajhni vztrajnosti in odločnosti pri boju za uveljavljanje napredne prosvetne politike ter za lastne pravice.

Občni zbor je razpravljal o teh ugotovitvah ter postavlja po objektivni presoji dejanskega stanja in gledano perspektivno na naš nadaljnji razvoj — vsem svojim društvom in članom naslednje naloge:

1. Zaradi hitrejšega razvoja socialistične šole je treba še bolj okrepiti delo na ideološkem področju, najti primerne oblike za vzgojo našega članstva ter ga tako povezati z našo stvarnostjo. Ne moremo se zadovoljiti samo s strokovnim študijem, temveč ga moramo poglobiti in razširiti s študijem naše politične in gospodarske problematike. Zavedamo se, da bo le ideološko močan vzgojitelj uspešno izvrševal napredne vzgojne in izobraževalne naloge. Pravilno izvajanje družbene in moralne vzgoje, napredek naše pedagoške prakse in teorije, naše pravilno ljudsko-prosvetno delo, vse to je odvisno od trdne ideološke osnove.

2. Občni zbor ugotavlja, da je treba dvigniti nivo splošne učiteljeve izobrazbe. V ta namen bo treba reformirati študij na učiteljski ter omogočiti učitelstvu postopno višjo izobrazbo. Učiteljska društva naj poiščejo najboljše oblike za intenzivno izobražbeno izpopolnjevanje vsega svojega članstva. Posebno skrb pa naj posvetijo mlajšemu učitelstvu, kateremu naj kratki tečaji, knjižnice in mentorstvo in drugi pripomočki vzbudivo veselje za stalno samoizobraževanje, ki nam mora postati vsem osnova za razširitev izobrazbe. Učiteljska društva naj organizirajo klube, diskusijske večere, kulturne centre s knjižnicami in čitalnicami in naj dajo svojim članom vso možnost, da bodo lahko pri vsem svojem delu nastopali samostojno in z večjimi pobudami za vzgojno in izobraževalno delo. V ta namen je treba tudi okrepiti zveze z bratskimi Zdrženji iz vseh naših republik pa tudi z naprednimi učiteljskimi gibanji v inozemstvu.

3. V skladu z demokratizacijo vsega našega življenja stopajo pred učiteljsko organizacijo tudi nove naloge. Izrazimo jih lahko z večjo aktivnostjo in samostojnostjo pri reševanju pedagoških in šolsko-organizacijskih vprašanj. Naša društva morajo postati pobudniki za pravilno ureditev našega šolskega sistema, za pripravo dobrih učnih načrtov, solidnih učbenikov, večjega števila ponazoril in učil, pobudniki novih učnih načrtov, da bi iz naših šol odpravili verbalizem in ustvarili vse pogoje za vzgojo naprednega, samoiniciativnega, delovnega človeka. Prav tako morajo postati iniciator širšega kulturnega dela in udejstvovanja v svojih okrajih. Okrajji Ljubljana-mesto, Maribor-mesto, Radovljica, Trbovlje, Novo mesto, M. Sobota, Tolmin se obvežejo, da bodo do 1. maja 1953. pripravili svoje predloge za sestavo novega učnega načrta. Republiški odbor pooblašča, da sestavi po potrebi komisije za reševanje pedagoških in drugih vprašanj.

Društva morajo mobilizirati najboljše prakse, da bodo z večjim sodelovanjem pri pedagoškem tisku sodelovali pri graditvi naše napredne pedagoške teorije na osnovi napredne pedagoške prakse.

4. Da bomo lahko gornje naloge uspešno vršili, je potrebno, da se ustvarijo materialni pogoji za delo. Naša društva in posamezniki se morajo odločneje boriti za pridobitev večjih materialnih sredstev za naše šolstvo. Posebno skrb je treba posvetiti obmejnemu šolstvu. Urediti je treba vsa vprašanja z zvezi z materialnim položajem prosvetnih delavcev tako, da bo važnost prosvetnega dela dobila svoj odraz tudi v prejemkih.* Iz uredbe o prosvetni znanstveni stroki naj se odstrani zloglasni člen 19., ki zapostavlja prosvetne delavce v primeri z enako izobraženimi uslužbenci drugih strok. Društva morajo odločneje in samostojneje skrbeti za trdnost in čistoto svojih vrst. Proti članom, ki kaj zgreše, naj ukrepajo samostojno, pri disciplinskih prestopkih pa naj društva skrbijo, da bodo oblastni organi pritegnili v posvet zastopnike društev, preden izrečejo kazni nad članom uč. društva. Društva naj temeljito razpravljajo s svojimi člani o obvezni naročnini pedagoškega tiska in naj tozadevno sprejemajo konkretne sklepe. Prispevke za pedagoški tisk naj pobirajo šolski upravitelji istočasno s članarino. Finančno poslovanje društev je treba poenostaviti, znatno po odpraviti.

Učiteljska organizacija si mora čim prej postaviti dobro materialno osnovo, da bo lahko odločneje posegla v naše prosvetno- in kulturno življenje.

* (Med najvažnejša odprta vprašanja štejemo vprašanja ureditve premijskih dodatkov oziroma honoriranja nadstevilnih ur na osnovnih šolah, dodatkov za težja mesta, napredovanj v razredih in periodičnih poviških za VIII. razred, vaških dodatkov za stanovanje in kurivo ter funkcijskih dodatkov.)

Vsem prosvetnim delavcem, ki so — združeni v svojih sindikalnih združenjih — v letu 1952 dali izdaten doprinos naši socialistični domovini na polju vzgoje in izobrazbe mladega rodu, želimo v novem letu 1953 še izdatnejših uspehov v boju za zaostalostjo ter proti izkoriščanju nerazgledanosti naših delovnih, zlasti kmečkih množic.

Naj vam to leto prinese tudi mnogo osebnega zadovoljstva v vašem sicer težkem, a družbeno tako pomembnem delu.

Svet za prosveto in kulturo LRS

REPORTAŽA O OBČNEM ZBORU UČITELJEV LRS

(14. in 15. XII. 1952)

»Prosvetni delavec« je v svoji zadnji številki objavil izredno tehtno poročilo predsedstva republiškega odbora Združenja učiteljev Slovenije, ki ga je na prvem rednem občnem zboru dal Jože Zorn. V njem je zajeta skorajda vsa problematika, ki trenutno prevladuje na zborovanih in sestankih učiteljskega. Z isto problematiko se je bavila tudi še večina diskutantov, ter jo še močnejše osvetlila in podčrtala. Čeprav

je ta večina dobro diskutirala, jo bomo v tej reportaži prezrli (objavljeni izvešček Zornovega referata je bil tako obsežen, da se resno bojimo zamere pri ostalih združenjih prosvetnih delavcev!) in se zaustavili pri tistih, ki so marsikaj povedali, o čemer bo moral razmišljati novi odbor Združenja, čeprav njih besede niso naše konkretnega odmeva v sprejetih resolucijah, ki se morajo vedno gibati v splošnem okviru.

Finančno poslovanje naših šol

O tem je govoril delegat društva Litija. Finančno poslovanje ljudskih odborov in s tem v zvezi tudi finančno poslovanje šol je odvisno od naših splošnih gospodarskih prilik in od razvoja demokratizacije našega javnega življenja. Tov. Kardelj pravi v svojem eksponatu k predlogu splošnega zakona o ljudskih odborih, da poteka proces decentralizacije v dveh smereh: navpično v smislu razvijanja čim večje samostojnosti in prenašanja najširših pristojnosti na osnovne državne in družbene organe, pa vodoravno v smislu prenašanja vrste družbenih funkcij od aparata državne izvršilne oblasti na samostojne samoupravne družbene organe. Tov. Polić pravi v šestem številu »Ljudske uprave«, da bo tudi proračun okraja v svoji podrobnejši delitvi povsem neodvisen od proračunov višjih enot. To se pravi, da bo v bodoče samo od krajevnega ali od okrajnega odbora odvisno, kako bo uporabljen tisti del narodnega dohodka, ki odpade na kritje tako imenovanih proračunskih potreb. Za-

to bi morala naša združenja zahtevati:

1. proračune vaških osnovnih šol naj bi še nadalje potrjevali in pregledovali Okrajni ljudski odbori;
2. poenostavitve finančnega poslovanja — upraviteljstva naj bi imela pri Narodni banki svoj račun in na računsko knjižico naložen denar;
3. šolam se naj določijo globalni zneski, s katerimi bi mogli upravljati samostojno razpolagati vse leto;
4. v primerih, ko občine ne bi izvršile svojih davčnih obveznosti, šole zaradi tega ne bi smele biti prizadete s tem, da bi ne dobile v proračunu že zagotovljenih kreditov;
5. obroke proračunskih dotacij naj bi šole prejemale v januarju, maju in septembru;
6. vsakemu upravitelju naj bi bilo dovoljeno imeti v ročni blagajni do 2000 dinarjev, da mu ne bo treba zalagati svojega denarja za nujne izdatke in potem čakati tudi po več mesecev na povračilo.

Ali vodijo naše občine župniki?

Tako se je vprašal marsikdo, ko je poslušal delegata društva Ljubljana-okolica. Šole se v tem okraju zidajo povsem nenačrtno in nekdajne cerkvene meje se danes povzročajo, da hodijo n. pr. otroci iz Jarš mimo svoje šole v domžalsko, ker teče tik za šolo farna meja. Lokalni patriotizem slavi pravice orgije. V Mostah so pripravili sedem učilnic za enorazredno šolo! Toda bližnja Komenda ni na noben način hotela pod Moste. Prav tako ima Zalog sedem učilnic za 80 otrok. Vodice hočejo,

Ljubljana in Sežana

V Ljubljani so v splošnem boljši pogoji za pouk, je izjavil predsednik ljubljanskega društva učiteljev, ker so v mestu nastavljeni skoraj sami starejši učitelji. Zato je ljubljansko učiteljsko društvo dolžno prispevati k napredku šolstva več kot ostala društva. Ker so v sežanskem okraju večina same mlade učne moči, se je društvo v Ljubljani odločilo, da bo prevzelo nad okrajem mentorstvo, da ne bi tudi v bodoče ostalo vse samo pri ugotovitvah. Društvo bi najprej podrobneje proučilo položaj v šolah sežanskega okraja, nato pa tja poslalo nekaj svojih verziranih članov, ki bi ostali na šolah po nekaj tednov kot nekakšni inštruktorji mladih začetnikov.

Ostra kritika komisij za učbenike in Državne založbe

Delegati društev Ljubljana, Ljutomer, Radovljica, Ptuj nikakor niso zadovoljni z delom Državne založbe Slovenije in s sestavljalci nekaterih učbenikov. Državna založba svojih nalog ne izvršuje v redu. Šolski zvezki so škandalozni; učil ni na prodaj; nobenih novih slik, le nekaj zastarelih; kupiti ne moreš niti slik naših velikih umetnikov, niti slik naših herojev. Učne knjige so mnogo predrage. Za I. razred gimnazije, torej še za obvezno šolanje, sta-

nejo nad 1000 din. Poleg tega pa moramo v prvem in drugem razredu delati še s tremi ali štirimi različnimi izdajami, kar dela rabo čitanke povsem iluzorno. V slovenskih čitankah skoraj ni beril, ki bi se dala lepo obnovljati. Računica za drugi razred ni računica, ampak navodilo za učitelja. Čitanke so polne takega besedila, da mora učitelj večino časa uporabiti za besedno razlago, kajti uporabljeni pojmi so daleč od sodane učenčeve zmogljivosti.

Dvignimo splošno izobrazbeno raven

Tov. Vinkler je med drugim govoril tudi o tem. Mlajšim učiteljem manjka poleg strokovne tudi širša izobrazba. Namesto da bi bila ta večja kot pred vojno, je celo manjša. V tej zvezi je seveda vprašanje knjige izredne važnosti. Te so zares predrage, vendar je treba iskati mož-

nosti, da pridejo tako do prosvetnega delavca kot do ljudskih množic. Reformirana Prešernova knjižnica, kot se sedaj oblikuje, pomenja neposredno dopolnilo učiteljevega dela. Zato naj bi bil učitelj tudi njen najmočnejši propagandist.

Šolski sveti

»Marsikaj smo že zamudili pri popularizaciji šolskega dela in učiteljskega«, je dejal tov. Zdešar, ki je bil delegat ljubljanskega društva. »Če ne bomo šli iz šol ven, tudi materialnih vprašanj šole ne bomo mogli reševati. Na naših šolah morajo za-

živeti šolski sveti, ki naj dobe tudi neke kompetence. Mogoče ne bi bilo napak, ako bi sodočevali pri kadrovskih vprašanjih. V Ljubljani je neka šola samo s pomočjo šolskega sveta zbrala za svoje potrebe dva milijona dinarjev.«

Opozorilo!

Ker smo prepzno prejeli gradivo o občnem zboru Združenja profesorjev in učiteljev strokovnih šol, ga v tej številki še nismo mogli objaviti.

PRAVNI SVETOVALEC

Združenja prosvetnih delavcev bodo imela odslej pravnega svetovaleca, da bo možno hitreje reševati vprašanja pravnega značaja. Zato se v podobnih zadevah obračajte na Republiške odbore oziroma na »Prosvetnega delavca«, ki bo uvedel posebno rubriko »Pravni svetovalec«.

IZ UPRAVE

Naročniki, ki ste premeščeni na druga službena mesta, sporočajte nove naslove naši upravi, da Vam ne bodo posamezne številke PD manjkale!

Nakazujte naročnino tromesečno, da se uprava ne bo borila s finančnimi težavami!

Dopisujte in nakazujte posebej za »Prosvetnega delavca« in posebej za »Sodobno pedagogiko«!

Poverjeniki grup, sporočajte spremembe v naslovih takoj ob prelitvi naročnika, da ne bodo izvidi prihajali po nepotrebnem nazaj!

Opomnite člane na stare dolgov. Pridobivajte nove naročnike.

Socializem je boj proti zaostalosti

Minister Franc Kimovec-Ziga je teoretično osvetlil težave, ki se pojavljajo v prosvetnem in šolskem delu. Zelo skop povzetek:

Noben narod ne more preskočiti razvojnih faz zgolj z deklarativno izjavo, da gradi socializem. Socialistični odnosi temelje na določenih ekonomskih odnosih in mi šole ustvarjamo pogoje za socialistične odnose. To se pravi, da se bori pri nas za napredno ideologijo še vedno samo tisti človek, ki je resnično idealist, ki neomajno veruje v napredek, ki je pripravljen za idejo socializma žrtvovati vse. Naša ekonomika mora nujno doseči več kot pa doseže danes, o tem smo si na jasnem. Tudi pot k temu nam je kolikor toliko jasna. Kaj pa naša šola da, o tem pa naši pogledi še niso povsem razčiščeni in mnogo dlje od posplošitev, od te, se v svoji šolski praksi nismo prišli. Nemogoče je, da bi naš prosvetni delavec še nadalje živel v iluziji, da je večja ali manjša skrb za materialno osnovo odvisna zgolj od oblasti. Ne od oblasti, ampak od prosvetnih delavcev samih je odvisno, v koliko bodo znali neposrednim prizvajalcem približati tudi vzgojno vprašanja, jih zainteresirati za materialno pomoč. Delavci problemov šole in prosvete neposredno ne čutijo. Mi pa bomo sposobni oblikovati zavest teh ljudi šele tedaj, ko se bomo sami otresli vseh iluzij in zastarelih delovnih metod. Na podeželju se borimo z zaostalostjo. Kmetje si prirodnih zakonov ne znajo razložiti. Če jim povemo, kako lahko zmaga v boju z naravo, jim s tem pomagamo. Toda pomagamo jim ne s tem, da jih učimo fizike in kemije nasploh, ampak če jim povemo, kako si konkretno lahko podredijo naravno silo. Ne gre pa samo za prirodne zakone — tu smo že marsikaj dosegli. Gre tudi za družbene in ekonomske zakone. Te morajo intelektualni delavci izredno dobro poznati. Treba je vedeti, kako se ti zakoni v konkretni praksi odražajo. Gonila sila teh zakonov je razredni boj, ki v naši razvojni fazi še ni končan. Prav zato pa moramo vedeti, kam naj usmerjamo zavest

mladega človeka. Razvijati je treba proizvodnost dela človeške roke. Upravljanje po delovnih kolektivih je šele začetek procesa. Danes imamo še vedno opraviti z izkoriščanjem človeka po človeku. Zato je idejni boj izhodiščna postojanka tudi kadar govorimo o problemih šole in šolnikov. Ta idejni boj je pa prav v šolskem področju zvezan z velikanskimi težavami: v poklicu je ena tretjina takih, ki so se šole po osvoboditvi usposabljalci zanj. Če jih sedaj postavljamo na najbolj odgovorna mesta, ne smemo biti nestrpni, kajti nestrpnost bi nas nujno vodila v razočaranje. Tudi ni naš najhujši nasprotnik klerikalizem, ampak komunističnost. Učitelji, ki so klerikalni, so klerikalni večinoma iz komunističnosti ter prepričani, da svojo obrt povsem dobro opravljajo. Ti se ne bodo zagreli v prizadevanje za novega človeka. Mi ne izločamo iz vrst šolskih delavcev tistih, ki hodijo v cerkev, ker so pobožni, ampak tiste, ki hodijo v cerkev zato, da oponirajo proti socializmu.

Tu so še finance. Od vsega narodnega dohodka trošimo 13 % za socialne dajatve! Znesek za ostale dejavnosti mora zato nujno biti picleje odmerjen, saj ne moremo voditi neke megalomanske politike. Če hočemo ostati svobodni, moramo dati tudi armadi, ali pa se moramo prodati. Morda bi potem nekaj let živeli udobneje, toda kaj potem? Mi hočemo ostati svobodni, mi hočemo ostati svetilnik malim narodom, zato pa bomo še nadalje plačevali visoki davek, ki se od vseh nas zahteva.

V konkretnem šolskem delu so analize potrebne. Kar objektivno je, ne moremo zanikati. Toda teh analiz ne dobivamo. Na različnih sejah predstavniških organov razpolagamo zgolj s statističnimi podatki, ki jih je sestavljal kak človek, ki nima vpogleda v delo prosvetnih ustanov in društev. Tako se ne da boriti za koristi vaših šol. Treba je razviti vse širšo iniciativo društev, ki bi morala prevzemati tudi funkcije svetov za prosveto tam, kjer se ti svojih nalog ne lotevajo dovolj smelo in perspektivno.

Za zaključek pa še nekatere zanimivosti

Ker je bil občni zbor pravi delovni občni zbor, brez sledu kakke manifestativnosti, so se delegati po večini vzdrževali tudi ploskanju. Jasen, logičen in notranje prepričan govor trboveljskega delegata tovariša Marcijana pa je vse tako pritegnil, da so mu dali priznanje s spontanostjo, močnim odobravanjem. Govoril je o težkih nedostatih izvenšolske in pošolske vzgoje v Zagorju, za katere je v dobrih meri odgovoren tudi zbor tamonjši nižje gimnazije, predlagal pa je tudi enotno upravno vodstvo nižjih gimnazij in osnovnih šol.

Minister Franc Kimovec-Ziga je bil na vseh letošnjih občnih zbora združenj prosvetnih delavcev, čeprav gost in zastopnik Sveta, kakor enak

med enakimi. Prihajal je med prvimi, odhajal med zadnjimi, vedno je bil pripravljen dati odgovor na vsako, njemu zastavljeno vprašanje. Njegova navzočnost je samo še povečala sproščenost diskusije, kakor je njegova diskusija večala idejno raven samega občnega zbora.

Ko je kandidacijska komisija sporočila, da tov. Zorn ne kandidira, ker odhaja na novo službeno mesto, verjetno med delegati ni bilo nikogar, ki bi to njegovo odločitev odobravala. Ko se je nato tovariš iz Trbovelj bivšemu predsedniku za njegovo delo zahvalil, je sledil silen aplavz, ki je dokazal, da zna članstvo upoštevati predanost sindikalnemu delu.

Mrs

OBČNI ZBOR REPUBLIŠKEGA ODBORA ZDRUŽENJA VZGOJITELJIC SLOVENIJE

20. XII. se je vršil občni zbor Republiškega odbora Združenja vzgojiteljic Slovenije. Prisostvovali so mu poleg 18 delegatov še zastopnica Centralnega odbora Združenja vzgojiteljic Jugoslavije tov. Crnjanski Julka, zastopnik Sveta za prosveto in kulturo tov. Herman Vida in zastopnik Združenja prosvetnih delavcev Slovenije tov. Vedernjak Marija.

Iz poročila predsednice tov. Pirnat posnemamo nekatere misli: Vzgojiteljice so bile postavljene pred težko nalogo ob osnovanju društev: morale so pričeti s samostojnim reševanjem družbene problematike iz področja predšolske vzgoje. Kljub neizkušeniosti so se te naloge lotile z verno in že v prvem razdobju delovanja dosegle določene uspehe.

Odnosi do vrtcev so se po resoluciji III. plenuma CK KPJ v mnogih okrajih izboljšali, tako da so otroci dobili lepše prostore in opremo pa tudi primerne vzgojiteljice. Ponekod pa še vedno ni bilo razumevanja in so bile imenovane za vzgojiteljice osebe brez primerne strokovne in moralne kvalifikacije za vzgajanje najmlajših.

Vzgojiteljice streme za tem, da bi se uveljavilo obvezno obiskovanje vrtcev s petim starostnim letom. Potrebna pa je pri tem kot pri vseh drugih prizadevanjih podpora ostalih prosvetnih delavcev, predvsem učiteljev, ki naj bi se pobliže seznanili s pedagoškim delom v vrtcih; posebej se velja to za učiteljsvo na šolah, katerim so priključeni vrtci.

Ker število vrtcev narašča, je potrebno povečanje kvalificiranega kadra. Sedaj so v vrtcih zelo mlade vzgojiteljice, ki še niso kvalificirane in opravljajo izpite v času službovanja. Delovni čas vzgojiteljic po okrajih pa ni omejen na 6 ur, zato tudi nimajo dovolj časa za pripravo na izpite, manjka jim pa tudi strokovna pomoč pri študiju izpitne snovi.

Za pomoč vzgojiteljicam je Združenje organiziralo ob podpori Sveta

za prosveto in kulturo v preteklem letu tečaj, udeležba na njem je bila zelo dobra.

Tudi v strokovnih aktivih, ki so formirani v večjih centrih, se usposablja vzgojiteljice za svoje odgovorno delo. Poleg tega pa se članice udeležujejo predavanj ljudskih univerz in imajo skupinske sestanke, kjer razpravljajo o ožjih strokovnih vprašanjih.

Pomoč, ki jo nudijo inšpektorji, ni povsod izdatna. Problem v vrtcih nekaterim inšpektorjem še niso znani, zato tudi nimajo pravega odnosa do teh ustanov in njihovega kadra (Gorica, Postojna).

Na okrajih se zelo počasi uveljavljajo zastopnice društev v Svetih za prosveto in kulturo, zato se še vedno dogaja, da stvari, ki zahtevajo kolektivnega reševanja, urejajo le posamezniki (Tolmin, Maribor).

Razvoj vrtcev in njihovo vrednotenje zavisi tudi od moralnih kvalitet vzgojnega kadra. Dokler se vrtci zapostavljajo kot vzgojne ustanove, posebno pa še, če imajo nekvaliteten kader, starši ne bodo izročali svojih otrok v vzgojo. Zato smatra Združenje, da bi se tiste, ki ne kažejo nobenega napredka in volje do izboljšanja svojega dela, ki rušijo ugled dobrih vzgojiteljicam, morale izločiti iz vzgojiteljskih vrst. Moralna kvalifikacija vsakega prosvetnega delavca mora biti nujno višja kot pri ostalih delavcih.

Članice so potrebne zaščite tako pri preveđbah, kot v službenem odnosu s sploh. Predvsem se mora urediti delovni čas v naših podeželskih vrtcih, kjer je ponekod raztegnjen na ves dan. Zaradi tolikšne zaposlitve pada kvaliteta dela, vzgojiteljice se ne morejo pripravljati na izpite, redni dopust pa jemljejo vzgojiteljice med letom v »etapah«.

Gospodarski problemi domov so postali težji tam, kjer gre za samostojno vzdrževanje in to je pri večini, zato bi morali dobiti dotacije ne samo za vzgojno osebo, temveč

delno tudi za pomožno osebo; v vrtcih z otroki od 3—5 let bi morale biti tudi negovalke.

Združenje si je v pretekli dobi prizadevalo organizacijsko utrditi društva, ki jih je v Sloveniji 14. — Odbor je uspešno sodeloval z ostalimi združenji.

Odbor želi, da bi se društva čimbolj osamosvojila. Z uveljavljanjem društev kakor tudi članov v družbenem življenju se bodo rezultati dela dvigali. Z dobro voljo in nekaj izkušnjami pa bo rasla tudi društvena zavest in z njo vloga vzgojitelja predšolskih ustanov.

*

V diskusiji so posamezne zastopnice okrajnih društev podkrepile poročilo predsednice ter nanizale probleme, ki so aktualni v posameznih vrtcih.

Z velikim odobravanjem so delegatke sprejele predlog vzgojiteljice iz Ljutomerja, ki je predlagala, da naj inšpektorji delajo vsaj 14 dni v vrtcu, da bodo spoznali ves potek dela in potem tudi pravilneje ocenjevali delo vzgojiteljic.

Zastopnica iz Maribora je poročala o uspehih izmenjave izkušenj z okoliškimi vrtci; kvaliteta dela se dviga tudi s stalnimi hospitacijami. Sodelovanje z ostalimi društvi prosvetnih delavcev pa tam ni zadovoljivo. Tudi ni pozitivno odnosedna priključitev vrtcev k osnovnim šolam.

V Slovenj Gradcu je sodelovanje s starši zelo tesno. Kadar se vrši roditeljski sestanek, pripravijo otroci tudi program, staršem pa predavajo vzgojiteljice o raznih vzgojnih vprašanjih. Članice so tudi vadiateljice predšolskih otrok pri »Partizanu«.

V okraju Celje mesto in okolica je najboljše organizirano delo v Polzeli, vendar tudi drugod članice realizirajo program društev. Kulturno-prosvetna delavnost članic je precejšnja. Odnosi do vzgojiteljic pa še niso zdravi, ponekod jih štejejo celo med pestunje.

V Kranju so dobili vrtci mnoge učne pripomočke in igrače iz vaje-niških šol.

V Gorici se morajo vzgojiteljice boriti za primerne prostore; bolje je v Tolminu. Tudi kader bi moral biti v teh obmejnih predelih najboljši, pa ni.

Na Gorenjskem na Jesenicah, v Radovljici in Kranju se vrše stalne izmenjave izkušenj. Borba za prostore tudi tu ni lahka.

Ljubljanske vzgojiteljice imajo dobre strokovne aktivne. Za dvig kvalitete dela bi morali dobiti čimveč priročnikov, zato naj bi se zbiral material, ki bi se tudi objavil.

Zastopnica Centralnega odbora Združenja tov. Crnjanski je ugotovila napredek v delu Združenja. Meni, da naj bi se čimbolj pritegnilo vzgojiteljice k delu v društvu. Naloga Združenja je skrbeti za lik vzgojiteljice, ki se mora strokovno izpopolnjevati in biti ideološko na liniji Zveze komunistov. Važno je stalno izmenjavanje izkušenj in njih objavljavanje v glasilu »Prešolsko dete«. Predvsem je treba uveljaviti težnje, ki jih je nakazal VI. kongres KP na področju šolstva. Množično naj se vzgojiteljice udeležujejo v Društvu prijateljev mladine, da se s tem čimbolj razširi zanimanje za vrtce in za delo v njih. Politično delo naj se razvija v društvih s pomočjo predavanj. Tov. Crnjanski je tudi izrazila priznanje Združenju za opravljeno delo, želeč čim večjega razmaha dejavnosti, za katero imajo vzgojiteljice Slovenije vse pogoje.

Tovarišica Hermanova je izrazila željo po tesnejšem sodelovanju med vzgojiteljicami v samem okraju, po razvijanju družabnega življenja, ki naj utrdi vezi, obenem pa naj se razširi tudi sodelovanje z ostalimi društvi prosvetnih delavcev.

Po diskusiji so se izvršile volitve in sprejem sklepov.

Republiški odbor Združenja je v glavnem ostal nespremenjen.

K 30. ČLENU UREDBE O PREDVEDBI

Upravičena malodušnost tovariša na šoli me je napotila k temu pisanju. Profesor je, v prosv. službi od aprila leta 1948, prej je bil v službi drugod. Celih 11 let se mu ne šteje v napredovanje. Danes je star 40 let ter uvrščen v XIII. pl. razred. Poznam tov. tečajnico, ki polaga izpite za maturo. Je mlada in v XII. pl. razredu. To je hud udarec, ki ga bo čutil ta tovariš in mnogi ravno tako prizadeti do konca službene dobe. Vem, da je težko reševati mnoge individ. primere, ker prvi odstavek 30. člena že vnaprej pove, kakšna bo rešitev take pritožbe, vendar je pa tem našim tovarišem z mnogimi leti službe, a z malo leti v učit. službi treba pomagati.

S.

Opomba uredništva: Ali v vašem okraju niso poznali naknadnih navodil prevedbenim komisijam, da naj vse take primere obravnavajo individualno in da smejo šteti del dobe, čeprav ni bila enaka ali sorodna službi v prosvetnoznanstveni stroki?

Kjer so še taki primeri kot jih navaja naš dopisnik, naj društva napravijo vlogo na revizijsko komisijo pri predsedstvu vlade

Učitelji posebnega šolstva sa zbirali

20. decembra so se zbrali k prve-
mu rednemu občnemu zboru delegati
Združenja defektologov Slovenije, ki
so zastopali ustanove za gluhe, sle-
pe, duševno zaostale, moralno ogro-
žene in invalidne otroke, v Ljubljani
na Zavodu za slepo mladino, da se
pogovore o izvršenem in bodočem
delu.

Poročilo izvršnega odbora, ki ga
je podal tov. tajnik Sušnik, je bilo
izčrpno in se je dotikalo vseh pe-
rečih vprašanj, ki so vplivala na de-
lo združenja. Poseben poudarek je
bil na stanju vzgajališč, ki so v Pla-
nini, Smledniku, Višnji gori in Pod-
smreki, Gradacu in Veržju. Ta kra-
jevna porazdelitev je zelo ponesreče-
na. Stavbe, v katerih se te ustanove
nahajajo, so iz zdravstvenih in vzgoj-
nih vidikov neprimerne. Zaposlenost
vzgojnega kadra je prevelika. Delav-
nice so revne in primitivne. Nujna
je preselitev v bolj primerne okoliš.

Poročilo je omenjalo tudi osta-
le veje posebnega šolstva: surdo, tiflo
in oligofrene pedagoge, ker je v vseh
teh panogah pomanjkanje ustrežne-
ga naraščaja. Posebne težave imajo
oligofreni, ker je število teh otrok
veliko, šol oziroma oddelkov pa
prav malo. Poročilo je obravnavalo
tudi materialne prilike ustanov in
samega učiteljstva. Ni stroke pro-
svetnih delavcev, ki bi ustvarjala
pod bolj neugodnimi pogoji (izvzem-
ši defektologe v Ljubljani). Saj ni
stroke prosvetnih delavcev, kjer bi
člani imeli na ustanovah tudi do 30,
40 in celo čez 50 ur tedenskega
efektivnega dela, čemur je treba do-
dati še ure, ki so potrebne za korek-
ture zvezkov, priprave za pouk, vo-
denje opazovanj, pisanje karakteri-
stik itd., itd. in da ti člani kljub
temu najdejo še čas za društveno
življenje, najdejo še čas za izven-
šolsko delo, individualni študij, za
idejno-politično in strokovno poglab-
ljanje ter, če hočete, najdejo še čas
tudi za zabavo. Brez dvoma, da tako
delo naše člane do skrajnosti izčr-
pava in bo potrebno, da se kljub
splošnemu pomanjkanju kadrov do-
deli na posebne vzgojne ustanove
zadostno število ljudi, ki bodo tako
obremenitev odpravili. Prekomerno
delo so opravljali zlasti člani dru-
štev: Veržje, Smlednik, Gradac, Viš-
nja gora in deloma Celja, Maribora
in Ljubljane. Člani opravljajo to
delo prostovoljno, z zavestjo, da se
prav s tem delom vključujejo v
armado delovnih ljudi naše domo-
vine, ki prav tako daje vse od sebe
za ustvarjanje boljših življenjskih
pogojev. Člani se v polni meri za-
vedajo odgovornosti pred družbo, ki
jim je zaupala vzgojo in izobrazbo
defektne mladine, katero je prav
tako treba usposobiti za samostojno
življenje v socialistični skupnosti.

Za tako delo upravičeno pričaku-
je realizacijo bolj ugodnih delov-
nih pogojev na ustanovah, ki mora-
jo biti v večjih krajih ali pa vsaj
v neposredni bližini kulturnih sre-
dišč. Za tako delo upravičeno pri-
čakujejo boljše nagajevanje po
principu: kdor več daje skupnosti,
ima od nje tudi pravico več prič-
akovati.

Referat tov. Pavčiča: **Desetletni
razvoj posebnega šolstva** je dal sliko
o obstoječih zavodih. Iz izvajanja
je razvidno, da se je po osvoboditvi
ogromno napravilo, vseeno pa so še
velike naloge pred nami. V republi-
ki je okoli 12.000 defektnih otrok,
od katerih se zaenkrat vzgaja in po-
učuje le ena četrtina. V nadaljevan-
ju je nanizal načrt, kako bi se naj
pristopilo v 10 letnem razdobju k
izgradnji posebnega šolstva.

Po poročilih se je razvila živa
razprava, ki pa je bila enostranska.
Pri vseh diskutantih je bilo opaziti
zaskrbljenost zaradi porazdelitve re-
publiških ustanov na okraje. Poseb-
no se je poudarjala perspektivnost
za nadaljnji razvoj teh ustanov.
Ali bodo okrajni pravilno uravnavali
svoje odnose do teh zavodov in kako
bo z graditvijo novih?

Tov. minister Kimovec je nato
govoril o samoupravljanju, ki je
plov našega socialističnega razvoja.
Poudaril je, da ni strahu, da bi se
posebno šolstvo pod novimi pogoji
ne razvijalo v istem pravcu kot
doslej. Potrebno pa je, da tudi to
šolstvo stopi iz ozkega kroga svojih
brig in težav in prikaže delovnim
ljudem nujnost svojega obstoja. Za-
hvalil je učiteljstvo, da vztraja
tudi pod slabšimi pogoji na svojih
mestih in opravlja svojo dolžnost v
korist defektnih otrok.

Tov. Zdešar je zagotovil učite-
ljem posebnih šol, da jih bo Zdru-
ženje učiteljev vedno podpiralo, ker
je razvoj ene kot druge panoge šol-
stva tesno povezan. Opozoril je na-
vzoče, da pristopijo kot osnovne šole
in gimnazije k ustanavljanju zavod-
nih svetov, s katerimi bodo dobili
izdatno pomoč.

Tov. Rupnik je prikazal stanje in
prilike Zavoda za gluho mladino v
Portorožu. Ugotovil je, da se tukajš-
nji defektologi premalo zanimajo za
posebno šolstvo v STO.

Občni zbor je sprejel primerno
resolucijo, ki jo je odposlal vladi
LRS. Nadalje je odobril več sklepov
in predlogov, ki naj jih izpelje v
glavni neizpremenjeni novi odbor.

Od sklepov in predlogov bi na-
vedli:

1. Na učiteljskih naj se uvede v
zadnjem letniku defektologija.
2. Ustanovijo naj se samostojni
logopedični oddelki po vseh večjih
centrih.
3. Posamezni pomožni oddelki naj
se spremenijo v samostojne enice.
4. Pokrene naj se v zvezi z Zdru-
ženjem učiteljev večja delavnost, da
bi več učiteljev vstopalo v vrste de-
fektologov.
5. Uredijo naj se izpiti za učitelj-
stvo na vzgajališčih.

K PREVEDBI PROSVETNIH DELAVCEV

PREVEDBENA TABELA

Plačilni razredi	Število %	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	XIII.	XIV.	XV.	XVI.
Profesorji	959 100%	109 11,36	40 4,17	111 11,57	116 12,09	119 12,4	108 11,26	116 12,09	74 7,71	166 17,3	—	—
Predmetni učitelji	616 100%	33 5,35	140 22,72	59 9,57	106 10,66	54 8,76	43 6,95	47 7,62	72 11,66	103 16,72	3 0,48	—
Učitelji	4463 100%	—	3 0,07	990 21,96	135 3,24	518 11,60	293 6,56	219 4,90	620 11,65	531 11,89	1144 25,63	10 0,22
Vzgojitelji	400 100%	—	—	9 2,25	6 1,5	17 4,25	12 3	16 4	31 7,75	44 11	215 53,75	50 12,5

Po prevedbi v prosvetno-znan-
stveni stroki v nazivih profesor sred-
nje šole, predmetni učitelj, učitelj in
vzgojitelj se nam po gornji tabeli
kaže zanimiva slika o razmerjih v
plačilnih razredih, istočasno pa tudi
o kadru po službenih letih.

Ugotoviti moremo n. pr., da je v
nazivu profesor srednje šole % do-
kaj enakomerno porazdeljen, manjši
je samo v VII. in XIII. plačilnem
razredu, kar pomeni, da je številčno
najmanj profesorjev z 21—24 služ-
benimi leti in kadra s tri do šest-
letno službeno dobo, torej kadra, ki
bi se bil šolal v letih 1929—1931
in v času narodnoosvobodilne borbe
(takrat je bila univerza zaprta). Raz-
meroma dober je dotok najmlajšega
kadra (17,3%), nizke pa je % profe-
sorjev v najvišjih plačilnih razredih
v primerjavi s predmetnimi učitelji.

Položaj pri predmetnih učiteljih
je bistveno drugačen; razlika med
VI + VII = 27,07 proti 16,72 v XIV.
razredu in 0,57 v VIII. razredu ter
pod 10% v ostalih razredih pomeni,
da bo v kratkem nastopila občutna
vrzel v srednjem kadru predmetnih
učiteljev, torej tistem, ki bi s svojimi
im izkušnjami in prakso mogel po-
magati mlajšim. To stanje je posledica
raznih sistemov usposabljanja
v predprilski Jugoslaviji za pouče-
vanje na meščanski šoli; visok %
starejših je posledica pravice oprav-
ljanja izpitov za meščansko-šolskega
učitelja takoj po prvi svetovni vojni
oziroma do 1930. leta brez posebnega
rednega šolanja, dočim so se morali
pozneje učiteljski kandidati za me-
ščansko šolo vpisati na višjo peda-
goško šolo v Beogradu ali Zagrebu.
Višji je v XII. in XIV. razredu pa
je že rezultat šolanja na VPS v
Ljubljani.

V nazivu učitelja je položaj naj-
bolj pester in kaže prvenstveno na
pomanjkanje kadra z 12 do 21 leti

6. Ustanovi se naj defektološki
inštitut in centralna knjižnica za de-
fektologijo.

7. Popravi naj se napredovanje,
opusti 3% odbitek od plače, starej-
šim naj se priznajo periodični po-
viški. Upokojeanci naše stroke se naj
prevedejo v ustrezne razrede po
službenih letih.

Občni zbor je pokazal veliko res-
nost in pripravljenost za konstruk-
tivno delo in voljo vsega članstva,
da navzlic težavam dosledno vztraja
na poti socialistične izgradnje našega
šolstva.

Albin Ogorelec

službe, oz. tistih učiteljev, ki bi mogli
v svojem razredu in svojem okolju
najkrepkeje vplivati na razvoj so-
cialistične zavesti. To obenem tudi
potrjuje, da je NOB izrgala iz na-
ših vrst prav tiste, ki bi v sedanji
razvojni dobi trosili največ energij
za našo šolo, za naš naraščaj in za
preobrazbo naše vasi. V NOB je dalo
življenje (po nepopolnih podatkih)
137 učiteljev rojenih v letih 1900 do
1920. Ni pa nam seveda žal za tisti-
mi, ki so zapustili državo zaradi
sodelovanja z okupatorjem.

Razveseljuje sta številki 11,65 v
XIII. in 11,89 v XIV. razredu; v teh
je učiteljstvo, ki je povečini aktivno
sodelovalo v narodnoosvobodilni borbi,
se deloma v tem času šolalo,
skratka učiteljstvo, ki je prežeto
z duhom naše revolucije. Vendar so v
teh razredih še tudi taki, ki nimajo
odgovarjajočih izpitov, kar nas za-
skrbljuje.

Najbolj problematičen je XV. raz-
red s 25,63%, oziroma 1144 učitelji.
V tem plačilnem razredu so naši za-
četniki. Kakor je po eni strani raz-
veseljivo to visoko število, tako nas
vzmetirja dejstvo, da so med njimi
tudi oni prosvetni delavci, ki so že
vedel v službi, pa še nimajo ustre-
znih izpitov, torej delno abiturienti
učiteljskega, večinoma pa absolventi
vsakoletnih tečajev, s katerimi smo
skušali nadomestiti manjkajoče vr-
zeli. Vemo pa, da naši mladi učitelji
zelo počasi opravljajo dopolnilne iz-
pite, o čemer je govora na drugem
mestu.

Stanje kadra v naših otroških
vrtcih je po gornji tabeli najbolj
kritično. Razmerje med kadrom v
višjih in nižjih plačilnih razredih
dokazuje, da smo v naših vrtcih za-
čeli s povsem novimi ljudmi, ki se
še v službi izpopolnjujejo in nato
opravljajo izpite, zaradi česar jim je
tudi po uredbi dan izjemen položaj.

PROCES USPOSABLJANJA UČITELJEV

Delegati občnega zbora Združe-
nja učiteljev pa tudi člani Odbora
za splošnoizobraževalno šolstvo so
meseca decembra veliko razpravljali
o vlogi učitelja, o pogojih dela, o po-
ložaju in o sposobnostih našega učite-
lja. Slika, ki sicer ne kaže uspo-
sobljenostnega stanja, pa do neke
mere vendarle razkriva tudi s svoje
strani današnjo situacijo, nam daje
tabela plačilne lestvice učiteljev,
predmetnih učiteljev in profesorjev
v Sloveniji po zadnji prevedbi. (Glej
tabelo v članku »K prevedbi pro-
svetnih delavcev«.) Iz tabele je prav
lepo razvidno med drugim tudi to,
da je rast profesorjev in predmetnih
učiteljev v plačilni lestvici nekam
normalna, da pa je razpored učiteljev
kar izrazito nenormalen. V najniž-
jem razredu je nad eno četrtino učite-
ljev, v najvišjem tudi skoraj ena
četrtina, vsi srednji razredi od IX.
do XII. pa so z izjemo X. (Clen 19!)
globoko pod normalo. To se nekako
sklada tudi s podatkom, da je izmed
4440 učiteljev danes kar ena četrti-
na, ki še ni opravila izpita.

Škodljive posledice, ki jih je za-
sejala vojna med učiteljski kader,
osvetljujejo tudi naslednji podatki:

Po vojni nam je primanjkovalo
učiteljev. Zato smo bili prisiljeni —
kar je pojav tudi v mnogih drugih
državah — odpirati za naraščaj učite-
ljske tečaje. Gojenci, ki so uspešno
dovršili tečaje, pa so bili dolžni,
da, čeprav že v službi, z naknadnimi
izpiti nadoknadijo pomanjkljivo, na
tečajih pridobljeno znanje. Po vojni
se je v učiteljskih tečajih izobrazilo
1879 učiteljev. Od 1508 učiteljev, ki
so do leta 1948 končali učiteljski te-
čaj in so bili takoj nato sprejeti v
učiteljsko službo, še 857 učiteljev ni
opravilo diplomatskega izpita. Med te-
mi učitelji pa je še tudi 729 takih,
ki nimajo niti predhodnega izpita.

Slab uspeh prizadevanja, da čimprej
usposobimo učitelje tudi na teoret-
skem področju, se kaže tudi v tem,
da so se mnogi med njimi dvakrat
ali celo trikrat prijavili za izpit, pa
ga zaradi nezadostne priprave niso
opravili. V letošnjem letu je od učite-
ljev, ki morajo v štirih letih po
končanem tečaju urediti svojo izo-
brambo, napravilo 40 učiteljev pre-
hodni, 60 učiteljev pa diplomski
izpit.

Mladi učitelji, ki morajo še oprav-
ljati izpite, službujejo po raznih
okrajih. Mnogi okraji so jim sprti
pomagali, da so se lahko redno pri-
pravljali na izpite. Znani so jim pri-
skrbeti primerne mentorje in in-
struktorje, ki so jim dajali vsa po-
trebna navodila za študij in za delo
v razredih. Mnogi okraji, posebno
tam, kjer so nižje organizirane šole v
večini, pa tega niso zmogli. Mnogo
je primerov, da službuje mlad, nez-
kušen učitelj na eno in dvorazred-
nici, da ima vse leto celodnevne pouk,
v svojem prostem času pa opravlja
še vse druge naloge, ki so v zvezi
z učiteljskim poklicem.

Razen težav objektivne narave
pa je tudi kup primerov, ko se učite-
lji nečesto za svoj poklic usposo-
bljati. Mnogi med njimi jemljejo
zadevo prelahko in upajo, da jih bo
rešilo dopolnilnih izpitov veliko po-
manjkanje učiteljskega kadra. Ne-
katerim je postala učiteljska služba
zgodlji uradniško vprašanje, kjer zna-
nje ni bistveno, drugim pa je tudi
celo samo denarni priboljšek v živ-
ljenju. V zadnji dobi se je med učite-
lji, ki bi se morali pripravljati na
izpit, udomačilo tudi naziranje, da
lahko učitelj na enomesečnem tečaju
brez vsake predpriprave preuči
snov za izpite in se mu zato ni treba
že poprej stalno in redno priprav-
ljati. In prav ta misel, da zadostuje

za uspešen pouk že vsakodnevna
formalna priprava, najbolj škoduje
izobraževalnemu in vzgojnemu pro-
cesu mladine ter učiteljskemu ugledu.
Dokler vsak učitelj ne bo po-
vsem obvladal snovi popolne sred-
nje šole in dokler ne bo svojega
znanja vsak dan v življenju razšir-
jal, ne bo mogel dobro opravljati
poklica socialističnega učitelja.

Na izboljšanju tega stanja so za-
interesirana tako društva učiteljev
kot tudi društva profesorjev in
okrajni sveti za prosveto. Zato je
potrebno, da društva uredijo evidenco
vseh tistih članov, ki še niso opravi-
lili dopolnilnih izpitov. Ob tej evi-
denci je treba ugotoviti vzroke in
razloge zakasnitve in po razgovorih
s prizadetimi tudi takoj odločiti, kdo
je upravičeno zakasnil, koga pa je
treba predlagati za odpust iz učite-
ljske službe, oziroma za prehod v
drugo službo.

Uprave društev naj v sodelova-
nju z okrajnimi inspektorji, s člani
okrajnih svetov za prosveto in s po-
močjo članov proforskih društev
pripravijo načrt za sistematsko po-
moč vsem učiteljem, ki morajo opravi-
ti še dopolnilne izpite, pa se sami
ne morejo pripravljati. Razen olaj-
šanj pri pouku in razbremenitve od
drugačnega dela naj dosežejo posebne
okrajne komisije predvsem to, da
bodo učitelji in profesorji nudili

vsem potrebnim tudi redno stvarno
pomoč.

Izkušnje iz preteklih let kažejo,
da se mnogi učitelji, ki se priprav-
ljajo za izpite, ne znajo učiti. Neka-
teri ne poznajo virov, knjig in
skript, ki jih je treba predelati, ali
pa se uče iz knjig, ki niso primerne
za dopolnilne izpite. Po vzgledu ne-
katerih društev bi bilo zelo umestno
povsod uvesti individualno mentor-
stvo. V zvezi s proforskimi društvi
pa bi se marsikje mogla organizirati
tudi strokovno instruktivna pomoč.
Potek celotnega študija pa naj še
posebej spremljajo ali po potrebi
tudi vodijo starejši učitelji-praktiki.
Tako vodstvo pa mora biti prosto-
voljno, da bo prizadetim v vzpodbu-
do.

Sele ko bodo vse te stvari v teku,
bodo mogli večji okraji organizirati
eventualne **večmesečne** seminarje,
kjer bodo učitelji, ki so se prijavili
k izpitu, svoje z lastnim delom pri-
dobljeno znanje poglobili, starejši
praktiki pa osvežili. Usposabljanje
ne velja namreč le za mlade učite-
lje. Bolj kakor kdaj koli se moramo
truditi, da bomo vsi učitelji obvla-
dovali čim več izobraževalne snovi.
Brez široke in stvarne izobrazbe ne
moremo doseči ne vzgojnih ne izo-
braževalnih uspehov. Učitelji obrt-
nik se bo moral umakniti učitelju
mojstru!

Z. J.

V ČEM JE PRAVZAPRAV »SEŽANSKI PROBLEM«

Ko smo v zadnjem času prebirali
poročila z občnih zborov Združenj
obeh naših društev, smo člani sežan-
skega okraja dobili nekaj grenkih
pod nos. Ne bi hoteli trdit, da čisto
po krivici, a vendar... Prav tale
»vendar« pa bi radi vsaj malo raz-
predli.

Najprej: Ali smo bili res tako ne-
delavni, da moramo ta očitek kar
mirno požreti? Kakor se stvar vzma-

Takole mislimo: Res je, da od-
bora obeh društev v preteklem letu
nista opravila svoje naloge tako, da
bi mogli biti zadovoljni. Prav iz tega
pa izvirajo nekatere slabosti našega
dela, ki pa so predvsem organizacijs-
skega značaja: zaostanek pri pobira-
nju članarine, slaba povezava obeh
odborov z odboroma združenj, ne-
redno poročanje itd., itd. To so bile
resnične pomanjkljivosti v delu na-
ših društev, ki bi jih ne bilo treba
in ki jih bo mogoče z malo dobre
volje kaj hitro odpraviti. Toda dela
društva menda vendar ne bomo oca-
njevali samo po delu odbora, ki
šteje 5 ali 8 ljudi, medtem ko se-
stavlja društvo 80 in več članov.
Vsem tem pa nedelavnosti ne more-
mo očitati, ne le zato, ker bi bilo to
krivično, ampak predvsem zato, ker
bi se bilo treba v tem primeru pre-
sneto resno zamisliti. To bi se nam-
reč reklo, da je na tleh vse vzgojno,
tako šolsko kot ljudsko prosvetno
delo v našem okraju, kar pa nika-
kor ne drži. Članom naših društev je
v sežanskem okraju zaupanih 80
osnovnih šol in 5 nižjih gimnazij z
nekaj tisoč otroki, zato ni vseeno ali
ti člani delajo ali ne.

Mislím, da smemo trditi, da so
člani naših društev tudi lani delali,
pa naj sta že odbora društev zbrala
statistične podatke o tem ali ne. Naj
z nekaj številkami, ki prikazujejo
stanje do meseca junija, skušamo
vsaj delno podpreti to trditev!

Na osnovnih šolah in v 4 gimna-
zijah je bilo lani:

180 roditeljskih sestankov, 234
proslav in 82 prireditve. Člani naših
društev so imeli 250 predavanj na
proslavah, v LU itd. Vodili so 131
pionirskih krožkov in prireditelj ob-
koncu šolskega leta skupno okrajno
pionirsko razstavo, poleg vrste raz-
stav na posameznih šolah. Učitelji
so organizirali za učence od dijakih 107
ekskurzij. V okoli 20 izobraževalnih
tečajih, ki so dobro delali, je glavno
breme slonelo na ramenih prosvet-
nih delavcev. Da imamo v okraju
dve dobri MKUD v Tomaju in Her-
peljah, je tudi zasluga naših članov.
Pa če pri tem ne omenjamo uspele-
ga mladinskega koncerta združenih
mladinskih pevskih zborov iz 4 gim-
nazij, ki smo ga imeli v Komnu, in
nastopa v dveh mladinskih oddajah
Radia Koper — pokažejo te številke
vendar vsaj to, da bi imelo učitelj-
sko društvo na občnem zboru dovolj
poročati ne le o delu svojih članov,
temveč celo o nekaterih prav lepih
uspehih. Končno so lepi uspehi, ki
smo jih letos dosegli v kolonijah,
tudi zasluga naših članov, ki so v
njih prevzeli vzgojno vodstvo.

Številke so številke, toda tistemu,
ki jih zna brati, bodo le povedale,
da so v njih skriti naši napori. Ni-
kakor se ne bi mogli torej sprijazniti
s splošno ugotovitvijo nedelavnosti,
ampak je naša krivda le v tem, da
smo o tem molčali ne le v tisku,
ampak, kar je huje, celo na občnih
zborih.

O kaki nedelavnosti članstva ni
govora in v tem ni iskati kake po-
sebine problematike, razen če gre za
nedelavnost posameznikov, kar pa
nikakor ni neki specifično **sežanski**
pojav.

V poročilu predsednika učitelj-
skega Združenja smo tudi brali ugo-
tovitev, da se člani med seboj niti
ne poznajo. To pa v precejšnji meri
drži, zlasti če mislimo pri tem na

mlajše učitelje. Te pomanjkljivosti
se lani dobro zavedali tudi obe
društvi in prav zaradi tega sta ob
koncu šol. l. organizirali družabni
večer v Tomaju, ki je zelo dobro
uspel. Toda, kaj to pomaga? Lani
smo se nekoliko zblizali med seboj,
letos pa so nas premetivše spet tako
premešale, da je potrebno, da se
znova seznanjamo. Je že tako pri-
nas, da se nam zdi naš okraj nekaka
»vadžnica« za mlade učitelje. Vsako
leto jih dobimo toliko in toliko na-
ravnost iz učiteljskega. To samo na
sebi še ni najhuje. Huje je to, da
pridejo ti mladi tovariši po veliki
večini v naš okraj nekako tako kot
na »odsluženje kadrovskega roka« za
eno ali dve leti; zato so pri nas bolj
gostje in nimajo niti najmanjšega
namena, da bi postali »naši«. Se več:
včasih se kar ne moremo iznebiti
občutka, da ti tovariši niti kovčkov
ne izpraznijo, ampak jim je naš
okraj le prehodna postaja, kjer ne-
strpno čakajo na prvo možno priliko
za »prevoz« nekam proti Ljubljani.

Ali je potem čudno, če se med
seboj ne poznamo?

To večno menjavanje in preselje-
vanje prosvetnega kadra pa ima še
vse drugačne posledice, kot je ta, da
se slabo poznamo med seboj. Pri nas
prav zaradi tega ne moremo priti do
nekega poglobljenega šolskega in
ljudsko prosvetnega dela. Mlad člo-
vek potrebuje eno leto, da se živji
v šolsko delo in se privadi okolju.
Drugo leto začne posegati v življenje
vasi, tretje leto pa, ko bi šele mogel
začeti z resnim in uspešnim delom,
že zaprosi za premetitve. Kam? I,
nekam v bližino Ljubljane!

In kakor vse kaže, bo to stanje
trajalo še lep čas. Zlasti še sedaj, ko
je tudi na področju razmeščanja
prosvetnih kadrov zagospodoval »zak-
on o ponudbi in povpraševanju«. Če
se še tako trudimo, da bi dvignili
materialno stanje šol, uredili za učite-
lje stanovanja itd., itd., vendar je
popolna jasno, da še dolgo, če sploh
kdaj, ne bomo mogli tekmovali s
tako zaželeno Ljubljano ali vsaj nje-
no okolico.

Rešitev tega problema (to je eden
od najresnejših tzv. sežanskih pro-
blemov) pa vidimo le v vzgoji do-
mačega učiteljskega naraščaja. Prav
zaradi tega pošiljamo že nekaj let
na naša učiteljska dijak, da si bo-
mo vzgojili prosvetne delavce, ki so
zrastli na tleh, ki so na kraje
navezani in ne bodo silili proč. Ven-
dar imamo tudi tu težave: tako im-
amo na učiteljsku v Portorožu vrsto
naših dijakov, za katere nastaja od
meseca do meseca problem, ali bodo
mogli nadaljevati s šolanjem, ker
znaša tam mesečna vzdrževalnina v
dijaškem domu 4500 din, to je eno
otroško doklado in pol. Pri tem pa
moramo poudariti, da je tam precej
otrok malih in srednjih kmetov, ki
nimajo otroških dokladov in seveda
takih stroškov ne zmorejo. Ali bi se
ne dalo tega rešiti z dodelitvijo pri-
merne štipendije za celo šolsko leto,
ne pa da rešujemo to nekako sproti
s podporami? Mesec za mesecem pri-
hajajo zlasti na naše gimnazije ma-
tere teh dijakov, češ: priporočali ste
nam, naj pošljemo otroka tja, zdaj
nam pa pomagajte!

Pa še nekaj! Leto za letom poši-
ljamo najboljše učitelje na višjo pe-
dagoško šolo. Vendar pa pride le
redko kateri nazaj k nam, saj jih
imamo vsega le tri ali štiri. Kje so?

Preje smo priznali, da je ena
od slabosti v delu naših društev, da
o svojem delu premalo govorimo,
še manj pa pišemo. Če to drži, pa
se nam zdi, da smo svoje težave,
to, v čemer vidimo mi »sežanski
problem«, še vse preveč razkricali.
Tako zelo smo ga v prejšnjih letih
razbotali, da nam to sedaj samo
škoduje. Razmere pri nas smo tako
»popularizirali«, da se sedaj vsakdo

(Nadalj. na 4. str.)

NAŠA DRUŠTVA SO PREVZELA OBVEZNOST ZA SESTAVO NOVIH UČNIH NAČRTOV

Na letnem občnem zboru Združenja učiteljev je bil med drugimi sprejet tudi važen sklep, da bodo nekatera okrajna društva pripravila do 1. maja 1953 svoje predloge za novi učni načrt za osnovne šole. Zamil, da naj učiteljsko samo pripravi predlog novega učnega načrta, pravzaprav ni nova. Že nekaj let razpravljamo in kritiziramo učne načrte, ki smo jih dobili po osvoboditvi. Dajali smo tudi že svoje predloge za popravilo oz. spremembo načrta, ki so bili do neke mere sprejeti, zadovoljni pa vendar z načrtom nismo. Mislim, da do kraja zadovoljni ne bomo z nobenim učnim načrtom vsi. Zakaj? Predvsem zato, ker noben učni načrt ne more zadovoljiti vseh: mesta, industrijskega in rudarskega središča, prekmurske in istrske vasi. Nadalje tudi še vse premalo poznamo našega otroka, ker — resnici na ljubo — bodi povedano — smo ga doslej vse premalo študirali in spoznavali in zato ni čudno, da so zlasti prvi učni načrti upoštevali predvsem snov in šele v drugi vrsti tistega otroka, kateremu moramo snov posredovati. Študij otroka pa zahteva dolgotrajno raziskovanje, ugotovitve in izvajanje zaključkov, ki pa bodo le relativni, do kraja dognani pa ne bodo nikoli, ker bomo vedno in v vseh razdobjih srečali nove momente, nove elemente v čustvovanju, mišljenju, značaju in volji otroka, ker je otrok v veliki meri tudi del in rezultat okolja in stvarnosti, v kateri živi in raste. Nazadnje pa je učni načrt le odraz svoje dobe in stvarnosti, ki v razvijajoči se socialistični družbi ne more biti statična, ker neprestano raste, se razvija in pogloblja. Zato bo novi učni načrt, ki ga mislimo pripraviti, kakor vsi dosedanja, dober in odraz življenja samo za neko določeno dobo.

Učiteljsko društvo v Ljubljani je prvo sprejelo misel izdelave predloga za novi učni načrt. Toda njegovo delo ne bi imelo prave vrednosti, če bi ostali le pri tem. Zato je občni zbor sklenil, da bo pritegnil k sodelovanju več okrajnih društev in to iz najbolj tipičnih okrajev. Tako smo se odločili, da bi svoje predloge

pripravila društva iz okrajev: Ljubljana in Maribor-mesto, Radovljica, Trbovlje, Novo mesto, Murska Sobota in Tolmin. Večina teh okrajev ima tudi dobre pedagoške centre (učiteljske) in dovolj izkušenega učiteljskega, da bodo predlogi lahko dobri, če se bodo društva in posamezniki s srcem zavzeli za delo. Razume pa se, da bodo dobrodošli tudi predlogi tistih društev, ki bi se sama odločila, da bi pri delu sodelovali. Napačno bi bilo, če bi kdor koli hotel društvom in učiteljskim vsiliti že vnaprej neke direktive za to delo. Zaradi jasnosti pa moramo vendar reči nekaj besed, da ne bodo društva, ki so prevzela nalogo, v dvomih. Kakšen smisel ima ponovno razpravljanje o učnih načrtih že sedaj, ko dosedanja še nismo niti dobro preizkusili, še manj pa kritično analizirali? Vsi vemo, da smo po osvoboditvi dobili že štiri učne načrte, kar je bilo vse prej, kakor v korist naši osnovni šoli. Kateri so torej vzroki, da pripravljamo nov načrt in v čem bo delo okrajnih društev, ki so to nalogo prevzela?

Prvi in najvažnejši je v tem, da vsi, t. j. učitelji in ljudje, ki z zanimanjem spremljajo naše delo in so kot državljani zainteresirani na uspešnem delu naše šole, ugotovljamo, da šola, v primerjavi z razvojem v podjetjih, tovarnah, rudnikih etc. zaostaja za našo stvarnostjo. Nihče ni doslej konkretno ugotovil, v čem in kako zaostaja, še manj pa je povedal, kako in kaj naj bi delala, da bi se vsebina in oblika njenega dela, t. j. učnovzgojnega prizadevanja zlivala v harmonično celoto z našo stvarnostjo, kar bi nam dalo pravico imenovati našo šolo socialistično šolo. Najbrž smo se doslej vse premalo poglabili v življenje, katero polje zunaj šole in našega pedagoškega prizadevanja, da bi to lahko ugotovili stvarno in konkretno. Vendar pa bi bilo popolnoma zgrešeno, če bi kdo hotel trdit, da ni v naši šoli in v delu učiteljskega, pa naj bo to v vsebinskem ali oblikovnem pogledu, vse polno novih elementov, katerih prejšnja slovenska šola ni poznala in ki današnji šoli že do neke mere dajejo pravico govoriti o

socialistični šoli. Huda naša napaka je bila tudi v tem, da na naloge šole in svoje pedagoško delo gledamo vse preveč skozi očala sedanjosti in njenih potreb, premalo pa mislimo na to, da pripravljamo mladino za bodočnost, ki res raste sedaj, toda se bo nadalje razvijala v naslednjih desetih, dvajsetih letih. To je pa čas, ki bi ga kot učitelji morali imeti pred očmi, ko vzgajamo otroka.

Pri sestavi novega učnega načrta bomo morali tudi temeljito izkoristiti dosedanja izkustva, ki jih imamo v letih po osvoboditvi dovolj glede zmogljivosti naših otrok. Na neki šoli sem prisostvoval zanimivemu razgovoru o temi: »Kaj nam je v današnji praksi ostalo od naprednega pedagoškega in metodičnega dela v stari Jugoslaviji?«. Učitelji so si bili edini v tem, da je današnji otrok mnogo bolj razgledan od otroka v stari Jugoslaviji, v vprašanju, intelektualnih sposobnosti, sposobnosti sprejemanja in oddajanja snovi itd. pa so bila mnenja deljena. Na podobne misli sem najel pri mnogih šolnikih in eni pravi, da je duševna zmogljivost otroka dovoljna, da lahko snov predeležo po sedanjem učnem načrtu, drugi pa trdijo, da to ni mogoče. Tako bo druga naloga učiteljev, ki bodo pripravljali predloge v tem, da bodo skrbno in premišljeno proučili, kaj in koliko lahko damo otroku v določeni starostni dobi.

S tem vprašanjem se veže tudi vprašanje, ali naj bo naš bodoči učni načrt minimalen ali maksimalen. Tudi v tem so mnenja deljena. Za kakšno koli rešitev se bo to ali ono društvo odločilo, ni važno. Važno pa je, da bo svojo odločitev tehtno utemeljilo, ker le potem bo republiška komisija Združenja lahko objektivno sestavila iz posameznih predlogov novega načrta, ki ga bo predložila kot predlog Združenja učiteljev Slovenije.

Ob tem delu, ki ga je prostovoljno prevzelo učiteljsko, kar bo gotovo močno mobiliziralo ljudi za aktivno udeleževanje na področju pedagoškega dela, se mi zdijo važna podčrtati še nekaj. Ze precej časa razpravljamo šolniki in širša javnost o sistemu našega obveznega osemletnega šolanja, ki že današnjim potrebam, še bolj pa potrebam v bližnji in daljni prihodnosti ne ustreza v celoti. Nismo se še odločili, kako bi ga preuredili, da bi bil bolj življenjski in v skladu s socialističnim razvojem našega gospodarskega, kulturnega in političnega življenja, ker bi bila vsaka prehitra odločitev verjetno slaba in škodljiva. Naj bo že tako ali drugače, na vsak način bo moralo ostati in postati obvezno osemletno šolanje harmonična celota, kar je danes samo do neke mere. Zato se mi zdi, da bi bilo delo našega učiteljskega, ki bo pripravljalo predlog za novi načrt, samo polovičarsko, če ne bomo pritegnili k sodelovanju Združenja profesorjev, da bi tako obe Združenji sestavili celoten načrt za osemletno šolanje.

To je samo nekaj misli, ki nas bodo spremljale pri sestavljanju novega učnega načrta. Tehnična izvedba bo za vsako društvo svobodna. Lahko se odloči za sestavo predloga, ki bo v celoti nov, neodvisen od sedanjega veljavnega načrta, lahko vzame sedanjí načrt kot izhodišče dela ali da k njemu svoje pripombe glede razširitve, skrajšanja snovi, dopolnitve, popravkov in izprememb. Zelja učiteljskega in ljudstva je, da bi pri sestavi sodelovalo v resnici čim več ljudi, ki bi na osnovi svoje prakse, dobrih in slabih izkustev pripomogli slovenski šoli do načrta, ki bo v skladu z napredno znanostjo in z našo stvarnostjo. To se pravi, da mora biti v skladu z življenjem, ki vse močneje teži in raste v socialistično stvarnost, mora biti najboljše, kar lahko ustvarimo na tem področju v današnjih pogojih in na stopnji današnjega razvoja kot napredni, ljudski učitelji. Tako bo sestava predloga za nov učni načrt istočasno tudi preizkusni kamen moči naših društev. Pokazal bo, v koliko smo že sposobni ne samo sodelovati pri razvoju in vodenju šolskega-prosvetne problematike in politike, temveč aktivno ustvarjati, oblikovati in usmerjati razvoj naše šole ter njene učne in vzgojne dejavnosti. Saj se mi zdi, da nas nikamor ne vodi nezadovoljstvo s stvarmi, ki nas bolijo; zagrabiti bomo morali za delo sami, ker imamo sami in samó mi dovolj izkustev, da bomo lahko povedali in napisali dobre čitanke, učbenike, članke za pedagoški tisk in vse ostalo. Pripravi smo lahko, da se bo med našim članstvom našlo za to delo dovolj sposobnih ljudi in volje — v tem pa bo tudi že dejansko uresničen dober del demokratizacije v našem šolstvu, ki nam je bila doslej zaželená, toda odmaknjena, ker ni bila živa in prijemljiva. V. C.

POPRAVEK

V zadnji številki smo pri objavi poročila predsednika Združenja učiteljev tov. Zorna navedli, da ima Združenje 3444 članov. Bralci so tiškovno pomoto verjetno popravili že sami. Članov je ravno za 1000 več. Pravilno torej 4444!

SUROVO KRŠENJE ČLOVEŠKIH PRAVIC

Pod takim naslovom je dne 23. decembra 1952 objavila »Borba« na najvidnejšem mestu članek Mitre Mitrović, ki ga spodaj v prevodu objavljamo z željo, da bi opozarjal vse naše društvene odbore na potrebo budnosti, kajti tudi mi smo že imeli našo inačico OLO Pančevo (bil je to pred leti OLO Tolmin), in z decentralizacijo obenem se je močno povečala možnost, da se v posameznih krajevnih ali okrajnih odborih za neko prehodno dobo še uveljavijo avtokratsko nastrojani posamezniki kot brezdušni birokrati.

Članek se glasi:

Pred dvema dnevoma sem v pančevskem okraju naletela na takšnele akt:

Okrajni ljudski odbor Pančevo, Tajništvo Sveta za prosveto in kulturo, Štev. 14493, 28. novembra 1952.

Upraviteljstvo šole — Starčevo.

Opazilo se je, da je mogoče videti učitelje, -ice, ob delovnih dneh pogosto v mestu Pančevo, prav posebnost učiteljice iz Starčeva in B. Brestovca. Ta pojav so zaznali tudi posamezni člani Sveta in ga na svojem zadnjem sestanku kritizirali. Ker je v tem prišlo do skrajnosti in ker ta pojav vpliva na kakovost dela in uspeh v šoli, morajo vodje šol s to prakso prekiniti in jim prihajanje v Pančevo prepovedati.

Odsotnost s službenega mesta, tudi za eno popoldne, smejo dovoljevati samo na podlagi po predpisih vlozene prošnje in to za sedaj samo enkrat na mesec. Nedelja se računa kot vsak delovni dan in učitelji tudi ob nedeljah brez dovoljenja ne smejo zapuščati službenega mesta. Izjema so samo odhodi po službeni dolžnosti in odhodi v nujnih in opravičenih primerih. O gornjem obvestitve vse učitelje proti podpisu na aktu.

SF — SN!

Za načelnika
Djordje Jovanović

Kot vidimo, ima akt datum 28. novembra 1952!

Se 1. 1946 sem se trudila, da prepovim neko učiteljico, naj — kadar koli si želi iti v mesto, v kino, gledališče ali na sprehod, pa je s poukom gotova in nima drugih obveznosti — odide brez skrbi. Vas je bila blizu mesta. Kljub mojemu dopovedovanju ni smela. In tedaj sem bila minister za prosveto v Srbiji.

Leta 1949 smo dobili Resolucijo tretjega plenuma CK KPJ, ki je dala širok razmah demokratizaciji v prosvetnem in kulturnem življenju in odločno vztrajala na pravilnem odnosu do prosvetne inteligence. Kje pa smo v razvoju socialistične demokracije v vsem našem državnem, družbenem, gospodarskem življenju šele danes? Imamo že delavske svete, tu je novi načrt ustavnega zakona...

No, o vsem tem znajo govoriti tudi tisti ljudje, ki hkrati pišejo takšnele akte.

Toda, takšni birokratski molji ovirajo hiter razvoj, ga vlečejo daleč nazaj, prav v srednji vek. S svojo administrativno-birokratsko ozkojstjo in hudobnostjo surovo kršijo osnovne človeške pravice: prosvetne delavce internirajo na »službeno mesto«. Nedeljo proglašajo za delovni dan. Predpisujejo intelektualcu po predpisih vlozene prošnje za to, da lahko gre enkrat na mesec popoldne v kino ali na sprehod, intelektualcu učitelju in učiteljici, katerih vas je magari samo pol ure oddaljena od mesta. In vse to v preveliki goreči borbi za »socialistično« delovno disciplino! Kajti, pravijo nekateri: kaj pa če je seja šolskega odbora ali kaka prireditev ali kaj podobnega? Če je, potem zaveden prosvetni delavec tudi ne bo odsoten. Mogoče pa bo odsoten prav zaradi tega, ker ste ga internirali!

Pri nas se je treba drugače boriti za zavest in zavednost prosvetnega delavca in delovnega človeka sploh. Tudi ti se bore zanj. Toda tako — to ni dovoljeno, je protizakonito, je najsurovejša kršitev temeljnih človeških in državljskih pravic. O spoštovanju principov socialistične demokracije in o iskanju zavesti in iniciative ljudi, o vsem tem ni v takih in podobnih primerih, pa kjer

koli bi se, čeprav morda ne v zvezi s prosvetnimi delavci, v naši državi pojavljali, niti sledu.

Vse to nima nobene zveze s socializmom. In za tako ravnanje ni nobenega opravičila. Nasprotno, takšna in podobna praksa je samo primer najbolj temnega birokratskega odnosa do ljudi, proti kateremu pa se je treba najostreje boriti.

KAKO JE S »TIPIČNIM«

PODCENJEVANJE

PREDMETOV IN KADROV?

Odgovoriti želim piscu članka pod tem naslovom, objavljenim v 10. številki Prosvetnega delavca.

Zakaj sem dodelil vzgojiteljsko-tečajnici v otroškem vrtcu se poučevanje petja, telovadbe, risanja in ročnega dela v II. razredu osnovne šole? Ugotovitev je bila pravilna: zato, da sem razbremenil učiteljico-tečajnico. Toda zakaj?

Prvič zato, ker je učiteljica-tečajnica poučevala dva oddelka (točneje, enega poučevala redno, a drugega nadomestovala) in to celodnevno skupno 90 otrok. Drugič zato, ker sta v otroškem vrtcu bili istočasno dve vzgojiteljici in to v enem oddelku in v enem prostoru z 28 otroki. Vsaka izmed vzgojiteljic je bila vsako drugo popoldne popolnoma prosta. S tem, da sem vsako vzgojiteljico tedensko obremenil po dve uri v II. razredu, njihova zaposlitev še vedno ni dosegla normalne obremenitve. To sem napravil sporazumno z okrajnimi prosvetnimi inspektorji, ki so se o stanju na mestu prepirali.

Potrebe še vedno narekujejo (zlasti v Prekmurju) marsikaj, kar ni popolnoma v skladu s stroko. V istem otroškem vrtcu, kjer so »kadri podcenjevani«, je ves mesec julij letošnjega leta nadomestila celotno delo učiteljica (pa je nisem jaz dodelil) čeprav, kot pravi avtor »tipičnega« primera, ji ni mogel učni program posredovati strokovnega znanja iz predšolskih področij. Vzgojiteljici pa se je medtem omogočilo, da se je udeležila vaj in nastopov v Učiteljskem pevskem zboru, katerega članica je.

In končno: otroški vrtci v našem okraju niso nastajali tam, kjer upravitelji niso pokazali razumevanja zanje.

Upravitelj šole Cankova

ZA BOLJŠE ŽIVLJENJSKE

POGOJE

Tovariš E. F. ravnatelj na nižji gimnaziji v Ribnici na Pohorju se je sredi septembra poročil. Sedaj mu seveda ne zadostuje več sobica s 6 m², zato je občinski ljudski odbor sklenil, da se pisarna knjigovodskega centra preseli v že pripravljen lokal. Rešitev so odobraval vsi, tudi občinski odbor OF. A glej, tov. E. F. čaka že dva meseca ter se stiska z ženo učiteljico v temnem prostoru. Kdo je kriv? Uprava občinskih podjetij? Smatramo, da samo neodločnost občinskega ljudskega odbora, ki bi bil dolžan svojim učiteljem priskrbiti primerna stanovanja, in nerevolucionarnost frontnega odbora.

UD — Maribor-okolica

MATERIALNE POTREBE

HRASTNISKEGA ŠOLSTVA

Zaradi prizadevanja MLO smo danes že tako daleč, da bodo lahko začeli s preurejanjem bivšega rudniškega pisarniškega poslopja v začasne šolske prostore. Zaenkrat sta v načrtu 2 učilnici in delovna soba za učitelje. Načrt mi je zelo všeč. Prostori so veliki in po legi sodeč, sončni. Učenci in učitelji bodo lahko s prostori zadovoljni. Tako bomo počasi le prišli tako daleč, da bo šolsko rabo neprimerna učilnica v bivšem nemškem vrtcu izločena. Prostorna stiska pa s tem še ne bo odpravljena. Pri sedanjem številu učencev (549) potrebujemo osnovna šola ob maksimalni izrabi prostora (45 učencev v oddelku z dopolnjenimi in popoldanskim poukom) 6 učilnic. Zeleti bi pa bilo, da bi imeli vsaj višji razredi svoje učilnice, da bi bilo omogočeno pravilno zračenje. Mogoče se bo dalo to doseči z ureditvijo še katerega prostora v omenjeni zgradbi. Pri tem pa ne smemo pozabiti na primeren prostor za šolsko telovadbo. Nanjo bo treba misliti še sedaj, da ne bo kasneje neljubno preseljenjv in skrb. Prostor pred zgradbo, ki bi bil kot nalašč primeren za telovadbo bo zavzela cesta.

Pa tudi gimnazija še ni brez težav. Dvorišče čaka pridnih rok in gramoza. Pri tem upam, da nam bodo priskočili na pomoč tudi košarkarji, ki so na dvorišče navozili za ped ilovice, tako da sedaj tonemo v blatu. Tudi ograja je v razslu.

Mislim, da je naloga nas učiteljev, da na stvari neprestano opozarjamo in da sami pomagamo po svojih močeh odstranjevati nedostatke. Preteklo šolsko leto smo že tako ravnali, saj smo si sami uredili dvorišče in športno igrišče. Tudi letos smo pripravljeni pomagati po svojih močeh.

Ostrožnik Mirko

RAZREDNIKI!

Kadar prirejate ekskurzijo v Ljubljano, naročite popreje kosilo (obrok din 50.—) in večerjo (obrok din 40.—) v Studentski menzi, Trg revolucije 1 (Kazina).

ČLANARINA v letu 1953

- Od 1. januarja 1953 se plačuje sindikalna članarina:

od prejemkov od din 6.000.—	do 8.000.—	din 30.—
od prejemkov od din 8.000.—	do 10.000.—	din 50.—
od prejemkov od din 10.000.—	do 12.000.—	din 80.—
od prejemkov od din 12.000.—	do 14.000.—	din 100.—
od prejemkov od din 14.000.—	dalje	din 150.—

V prejemke se računa vse mesečne dohodke razen otroških doklad.

Blagajniki, naročite takoj potrebne znamkice!

- Ko ste obračunali članarino do 31. decembra 1952 in predali članom znamkice, vrnite preostale dosedanje znamkice, to pa z dvojnimi njihovim seznamom po razredih; en seznam se vrne kot potrdilo o prejemu, drugi seznam ostane pri Republiškem odboru.

- Od 1. januarja 1953 imajo naša Združenja pri Narodni banki naslednje nove številke:

Združenje učiteljev Slovenije	604 — »T« — 210
Združenje profesorjev in pr. učit. Slovenije	604 — »T« — 211
Združenje učit. in prof. strokovnih šol Slov.	604 — »T« — 212
Združenje vzgojiteljev Slovenije	604 — »T« — 213
Združenje specialnih šol Slovenije	604 — »T« — 233
Rep. odbor Sindikata učit. in prof. Slov.	604 — »T« — 230
Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«	604 — »T« — 152
»Prosvetni delavec«	604 — »T« — 140
»Sodobna pedagogika«	604 — »T« — 141

Prosimo, da pri nakazovanju denarja dobro pazite na te številke, da ne bo nepotrebnih zmed!

(Nadalj. s 3. str.)

boji priti v naš okraj. Zato nam naredi kaj slabo uslugi tisti, ki na ves glas govori o naših težavah, in bi nam vse bolj ustregel, če bi znal prav potihoma pošepetati tam, kjer je treba, in bi dosegel n. pr. da bi nam odobrili proračun, ki smo ga predložili za leto 1953. Končno pa, saj gremo tudi pri nas naprej: gradimo nekaj novih šol, tudi obnovili smo jih nekaj prav letos, a radi bi šli hitreje. In lahko bi šli, če bi imeli na razpolago vsaj toliko sredstev, kot jih imajo drugi okrajji. Samo en primer: medtem ko je imel naš okraj lani v proračunu za eno osnovno šolo okoli 50 tisoč dinarjev, je imel ljubumerski okraj pet do šestkrat toliko.

Morda se bo komu zdelo, da to ne spada več v okvir društvene problematike. Vendar mislimo, da je prav v tem in preje navedenih težavah vir vseh problemov.

No, pa še en primer!

V našem okraju imamo po večini zelo mlad učiteljski kader, 25 let pade na enega povprečno, a če bi pogledali natančneje, bi videli, da ima več kot polovica učiteljev okoli 20 let. To pa pomeni, da bi ti mladi ljudje, ki se šele uvajajo v svoje delo, potrebovali, veliko pomoči. Kdo naj jim jo nudi? Starejši tovariši? Ko bi jih imeli! Res je, da bosta morali obe društvi več kot doslej razmišljati o tem in iskati možnosti, vendar pa je to tudi dolžnost šolskih inšpektorjev. Toda za ves sezanski okraj imamo enega samega inšpektorja. Kako naj en sam človek, pa če je še tako prizadeven in pošten, ustreže upravičenim željam mladih tovarišic na enooddelnih šolah, naj jih čim večkrat obišče, ko pa ima na skrbi nad osemdeset šol od Istre in Brkinov do gornje Krasa. Se, če bi bil »motoriziran«, kar pa žal ni, bi bilo to težko. In vendar že nad eno leto ali še več prošimo za sezanski okraj še enega inšpektorja, a ga ni in ga ni. Kaj bi se v vsej Sloveniji res ne dalo dobiti človeka, ki bi bil pripravljen priti malo k nam? Morda smo res prišli spet na »slab glas«, a tako hudo spet ni, saj delamo tu nekateri že sedem let, to je od osvoboditve. Mar res ni nikogar, ki bi hotel za nekaj let zamenjati ljubljansko meglo z našo že skoraj obmorsko klimo? Vse kaže, da ga ni. Vemo, da prisiljena stvar ni nikoli dobra, toda... naj mar zato ostanemo pri nas brez kadrov? Mi veliko razmišljamo o tem, morda bi se še kod drugod malo zamislili.

Vidite, to je »sezanski« problem, kakor ga vidimo mi, ki tu delamo. Strnili bi ga lahko v dva glavna problema: v problem dobrih, stalnih kadrov in v problem materialne baze za razvoj našega šolstva. Še nekaj: člane društva predmetnih učiteljev je najbolj presenetila ugotovitev v predsedniškem poročilu na občnem zboru učiteljskega združenja, da je med učitelji in

tako imenovanimi »predmetniki« pri nas neko nesoglasje, prepad. Od kod taka informacija, ne vemo, in tudi ni važno. Radi bi povedali le tole: razdružiti smo se prav v našem okraju najbolj trmasto upirali, ker smo se na skupno delo navadili in smo tudi čutili, da bo to imelo slabe posledice, kar se je lani pokazalo vsaj v pasivnosti obeh odborov, če v ničemer drugem. Da pa smo letos sklenili ostati vsak zase, ni vzrok v kaki »nadutosti« ali kaj vem čem, ampak bolj v tem, da smo se večnih reorganizacij že malo naveličali in moramo počasi priti iz tega in začeti s pozitivnim delom. S tem pa še ni rečeno, da bomo med društvi postavili kitajski zid, ker se le predobro veda, kako smo že po naravi svojega dela, še zlasti danes, ko spada nižja gimnazija v sklop splošno izobraževalnega šolanja, drug od drugega odvisni in drug drugemu potrebni. Končno pa imamo v vsem okraju enega samega profesorja in menda 8 predmetnih učiteljev, torej res ni razloga za kako »vzvišenost« ali ne vem že kaj.

Tu vidi nekdo »bav-bava« tam, kjer ga ni.

Tako smo skušali vsaj malce pokazati resnične sezanske probleme. Če bomo v našem okraju rešili te velike probleme, potem bodo kar sami od sebe izginjali tudi problemiči, kakršni je n. pr. ta, da se med seboj slabo poznamo. Kadar bomo dosegli ustalitev kadrov, se bomo spoznali med seboj, morda celo bolje kot ljubljanski učitelji, ki se res lahko poznajo, če ne od drugod pa vsaj iz kavarne, mislimo tiste, ki se drže te ljube Ljubljane od nastavitve do upokojitve.

Ker že vidim, kako se nekateri muzaio, češ pa smo jih le prišli, le Sezance, da so spregovorili, naj povem še tole:

Neki naš prosvetni delavec mi je zadnjič rekel: »Eh, je že dobro delal naš lanski odbor, naj reče kdo, kar hoče.« Ko sem ga malo debelo pogledala, se je nasmejal: »Res! res! Takole mislim: prejšnja leta smo govorili, pa nas ni nihče prav slišal. Letos je pa naš odbor nekam skrivnostno molčal, pa so to takoj opazili. To je tako, kot če ti zgovoren in živahen otrok nenadoma obmolkne, pa prav z molkom pritegne pozornost zaskrbljene mame, ki se boji, da je otrok bolan. Ej, ta tak-tika molka je bila zelo pametna, zdaj so se začeli vsaj zanimati za nas,« se je na koncu še prav hudo-mušno nasmešnil.

Zdaj pa še brez šale: res je neki sezanski problem, še več jih je, toda mislim, da jih sami društvi niti sam Svet za prosveto in kulturo sezanskega okraja ne bodo mogli rešiti. Društvi bosta morali prenehati s »taktiko molka« in pritegovati k reševanju tega vprašanja vse tiste, ki bi nam mogli in hoteli pomagati. Upajmo, da jih bo prav veliko!

N. Z.

IN ŠE ENA MISEL K PETEMU RAZREDU

Prvo, kar pogledam v vsaki novi številki Prosvetnega delavca, je vprašanje petega razreda, vendar se mi zdi, da večina članke ne zgrabila problema s prave strani. Po mojem namreč ne gre za peti razred, kakor govori o njem večina članke. Vsi ti peti razredi so odtrgani od celotnega šolskega sistema in pomenijo v našem sistemu osemletnega šolanja slepo ulico. V kolikor se posamezniki zavzemajo za tak peti razred, grešijo in imajo prav tisti, ki se proti takemu razredu tudi borijo.

Po mojih dosedanjih izkušnjah, posebno izkušnjah zadnjih dveh let, sem prišel do zaključka, da bo treba preurediti celoten sistem osemletnega šolanja; časi, ko smo se kot pijani pičeta držali črke zakona o osemletnem šolanju, pa magari na škodo uspehom, so za nami. Praksa kaže, da je v današnjem sistemu nekaj narobe. Narobe pa so te stvari: gimnazijo lahko prihajajo samo tisti otroci, ki imajo gimnazijo v kraju samem ali pa vsaj blizu, kajti dijaški domovi ne morejo zajeti vseh pripravljenih dijakov, niti jih starši ne želijo dati tja; v gimnazijo prihajajo tudi tisti, ki zgolj čakajo na to, da dovrše svojo šolsko obveznost, in, ki jim obisk gimnazije omogoča prejemanje otroških dokladov. Gimnazija je zanje le čakalnica; ni nas ne moti, če pošiljamo v uk in življenje ljudi s polovičarskim znanjem. Polovičarsko mislim v temle smislu: Snov je v nižjih gimnazijah razporejena tako, da je v celoti predelana šele po štirih letih študija, vsako predčasno trganje pa prikraja dijak za 1/4, 1/2, ali 3/4 zahtevane izobrazbe, odvisno pa od razreda, v katerem neha. Kaj ima 15-leten fant ali dekle od končanja I. razreda gimnazije? Vse leto se muči s tujim jezikom, iz zgodovine pozna samo zgodovino starih kulturnih narodov, ničesar se ne ve o Slovanih in o naših narodih. V zemljepisju morda pozna matematično geografijo, nič pa ne ve o posebni geografiji kontinentov in držav, da o domovini niti ne govorim! Kako in kje naj se v takem otroku zbude domoljubna čustva? V prirodpisju pozna plankton in njegov gospodarski pomen, pozna polje o kobilicah, ničesar pa ne ve o rastlinah in njih gospodarskem pomenu, da o človeku in njegovi izvornosti niti ne govorim. Po končanem II. razredu gimnazije se mu je znanje nekoliko razširilo, vendar še zmerom ne ve nič o Evropi, o kmečkih uporih in naši narodni zgodovini. Se končani tretji razred pusti na otroku ogromen nepopoln list, saj še zmerom ne pozna geografije F.R.G., zgodovine 19. in 20. stoletja, da NOB niti ne omenim, in če bi bilo treba, ne bo znal izračunati niti prostornine najpreprostejšega geometrijskega telesa, kajti to je šele snov IV. razreda! Nujno bo nekega dne ta dijak opazil v svojem znanju občutne luknje, ki mu jih tudi večerna gimnazija ne bo mogla zamašiti; nismo upoštevali, da vsi otroci niso enako sposobni za šolanje v gimnaziji, meriti pa zahteve v gimnaziji po njih zmožnosti, bi bila čista izguba za vso našo skupnost.

Se marsikakšno pomanjkljivost bi lahko našel, a naj zadostujejo navedene. Če zaradi teh pa je treba resno misliti na izpremembo dosedanjega šolskega sistema. Ta naj bo urejen po naslednjih vidikih:

1. Enakopravnost za vse otroke v mestu in na vasi.

2. Pomoč dobrim dijakom, da izkoristijo vse svoje intelektualne sposobnosti že v starosti med 10. in 14. letom, kajti od masti, ki si jo bodo nabrali v tem času, bodo dobro živeli v vsej višji gimnaziji.

3. Otroku, ki se mu je zataknilo že v 1. dijaški šoli in je za prve 4 razrede potreboval 6 ali 7 let, omogočiti, da kljub temu dobi v zadnjih dveh letih svojega šolanja neko zaokrožen celoten in glavni predmetov in mu potem tudi nuditi možnost vključitve v obrt, kajti bo kljub temu lahko dober ročni delavec v tej ali oni obrti, le mojster najbrž ne bo mogel postati, ker se v tem primeru zahteva tudi precej teoretičnega znanja in splošne razgledanosti.

Praktično bi obvezno osemletno šolanje moglo biti takole:

ad 1. Vsakotako osnovna šola je osemrazredna, tako v mestu kot na deželi in v zadnji gorski vasi. To osnovno šolo mora načelno obiskovati vsak otrok počenši s 7 letom pa do 15. leta. V kraju, kjer so dane možnosti, se ustanovi popolna gimnazija. Učenec, ki je dovršil vsaj z dobrim uspehom 4. razred osnovne šole, lahko nadaljuje šolanje v I. razr. gimnazije, če pa je dovršil 4. razr. osnovne šole samo z zadostnim uspehom, ali pa če njegov doletani učitelj in dom spoznata, da otrok bodisi telesno ali duševno še ni dozorel, gre še v peti razred in šele od tam naslednje leto v I. gimnazijo. V petem razr. se bodo zbrali tudi vsi tisti učenci, ki nimajo namena dovršiti vseh štirih razredov nižje gimnazije, oz. se jim je v osnovni šoli toliko zataknilo, da jih je 5. razr. ujel v 13 ali 14 letih starosti. S tem, da bi bila vsaka osnovna šola osemletna, se izognemo nepravilnosti, da mestni otroci obvezno nadaljujejo šolanje samo v gimnaziji, podeželski pa le, če imajo zanj materialne možnosti.

ad 2. Če bomo dijakom, ki nimajo namena dovršiti vseh štirih razredov nižje gimnazije s šolanjem v višji osnovni šoli omogočili primerno izobrazbo, potem bodo v gimnaziji ostali tisti, ki se bodo zavedali, čemu hodijo tja. Delo v

taki gimnaziji bo bolj resno in predvsem temeljitejše; od teh otrok bomo lahko zahtevali neprimerno več in bodo ti tudi lažje dali, saj jih ne bodo ovirali tisti, ki sede v razredu samo zato, ker morajo. Če bo pri vsem tem ta nižja gimnazija še del celotne gimnazije, bo kvaliteta dela še bistveno boljša, kajti višja gimnazija bo vlekla nižje navzgor. Nižja gimnazija kot samostojna ustanova, je namreč spatek, nikjer zakoreninjena, nič skupnega nima z osnovno šolo in prav tako nič z višjo gimnazijo. Ne rečem, da na papirju te povezave ni, a praksa kaže tako. Pa še nekaj je. Gimnazija ni samo učni načrt in pa odlični profesorji! Pošljimo najboljše naše profesorje v eno naših podeželskih gimnazij, kjer gredo dijaki po končanem pouku past krave ali v gozd po drva, kjer ni v šoli na razpolago ne učil in ne ostalih materialnih pogojev, kjer predvsem nimajo doma dijaki moralne vzpodbude, kjer dijaki ne srečajo na poti v šolo in iz šole nobenega novega obraza, kjer nimajo ne filma, ne gledališča, ne te ali one razstave, ne takih in drugačnih izložb, kjer se jim torej vse duševno obzorje širi zgolj v šoli,

pa bomo videli, kaj in koliko bodo ti profesorji naredili iz teh otrok. Upam reči, da bo znanje zadostno ocenjenega dijaka iz Ljubljane ali drugega večjega kraja še zmerom večje in predvsem širše kot pa znanje magari odlično ocenjenega dijaka s kake podeželske gimnazije!

ad 3. Za otroke, ki zaradi takih ali drugačnih razlogov ne bodo končali štirih razredov gimnazije, je treba v višji osnovni šoli prirediti učni načrt tako, da bodo v petem in šestem razredu zaključili vso snov v vseh predmetih, povsod tam, kjer pa bo dovolj otrok še za sedmi in osmi razred (kar pa bo normalno le v oddaljenih gorskih šolah), se ponovno predela ta snov v širšem obsegu in s potrebnimi dodatki, ki so bili v petem in šestem razredu izpuščeni. Po končanem šestem razredu je mogoče iti v uk v večino obrti, s pridržkom seveda, da takim učencem ne bo mogoče doseči mojstrske kvalifikacije brez naknadno opravljenih izpitov iz splošnoizobraževalnih predmetov. Prav tako je mogoče iz vsakega razreda višje osnovne šole s potrebnimi dopolnitvami izpiti prestopiti v ustrezajoči razred nižje gimnazije in s sprejemnim izpitom tudi v višjo gimnazijo.

IZ TUJIH LISTOV...

UČENJE S PESMIJO

V milanskem tedniku »Tempo« je poročilo o novih metodah pouka, ki jih je osvojila tovarna gumijastih izdelkov »Pirelli« v Milanu. Nas pa predvsem zanima poučevanje jezikov v tej šoli. Angličščina se namreč v tej šoli nič več ne poučuje po kakem učbeniku, ampak s pesmimi. Učitelj napiše na tablo besedilo pesmi, razloži besede in slovnične posebnosti, nakar slišijo tečajniki pesem z gramofonske plošče, jo začnejo peti skupaj, nekajkrat ponovijo, dokler je popolnoma ne znajo.

Ta način učenja tujega jezika je brez dvoma zelo prijeten in tudi učinkovit. Gotovo pa je, da nikdar ne more doseči uspeha, ki ga doseže »klasična« šolska metoda, ker ji manjka potrebna sistematičnost in je gotovo za naše šole uporabna le kot dopolnilo k rednemu pouku. In prav tu bi se dalo tudi na naših šolah marsikaj izpopolniti. Zakaj se ne bi tudi naši učenci naučili pesmic v tistih tujih jezikih, ki se jih učijo. Seveda, naš profesor tujega jezika nima zaenkrat še magnetofona, na katerega bi posnel pesem in jo v razredu predvajal, tudi gramofona verjetno nima. Morda pa ima kje klavir, s katerim bi lahko podal melodijo. Toda večina ima vsaj glas in malo posluha. Profesor naj torej kar pogumno zapoje določeno pesmico, razpne pa jo bo takoj »poprijel«.

Vsaka pesmica neverjetno poživljuje pouk, zanimanje za tisti jezik in ima vedno tudi dokajšnjo »šolsko« vrednost: nekaj besedi, določene slovnične posebnosti, vse to mu bo z melodijo za vedno ostalo v spominu.

Našim tovarškim, ki v šolah učijo tuje jezike, ne bi mogli dovolj priporočiti, naj od časa do časa poživijo svoj pouk s kakšno pesmico. M. H.

DVOJEZIČNI SVET

S tem naslovom priobčuje mesečnik: »Rapports France-Etats-Unis« zanimiv članek, iz katerega povzemamo:

Vsak dan nam fisk poroča o izkušnjah in naporih, da bi se premostila največja ovira za sodelovanje med različnimi narodi: različenost jezikov. Vnele so se hude polemike, kakšne metode bi bilo treba izbrati. Samo v Evropi je kakih 20 jezikov. Nemogoče si je zamisliti, da bi kak narod zapustil svoj jezik in s tem svojo duševno kulturo ter sprejel neki drug jezik. Prav tako utopična je rešitev, da bi se oprijeli nekega umetnega jezika, kot je to skušal doseči esperanto ali volapike.

Tretjo rešitev nam je predlagal Jean-Marie Bressand, ko skuša prodreti s svojim načrtom o dvojezičnosti. Po njegovem naj bi ljudstvo vsake dežele z glasovanjem izbralo tuj jezik, ki se ga hoče naučiti. Tak jezik naj bi imel potem v šolah tako veljavno kot materinski jezik. Jutrnji ljudje, pravi, morajo biti sposobni, da mislijo in se izražajo v dveh jezikih. Seveda bi bilo tudi tu treba omejiti število jezikov na minimum. Organizatorji tega gibanja predlagajo le dva: angleščina in francoščina.

Francosščina, ki je bila tri sto let diplomatski jezik in je še danes najbolj prožna za izražanje najdrobnejših odtenkov čustev in misli, se je morala v zadnjih desetletjih predvsem iz političnih ozirov precej umakniti angleščini, ki je postala vodilni jezik v svetu. Pri širjenju dvojezičnosti tudi ne smemo pozabiti, da je Sovjetska zveza v državah svojega vplivnega področja že tako uvedla dvojezičnost, ker je v vseh satelitskih državah ruščina obvezna.

V Franciji in Angliji že delujeta taki dvojezični šoli; v vsaki državi po ena. Posebnost take šole je v tem, da se tu jezik ne uči le kot predmet po nekaj ur tedensko, ampak da se v tujem jeziku predavajo tudi nekateri drugi predmeti, n. pr. zgodovina, zemljepis in podobno. Tako bi se učenec res naučil tudi misliti v tistem jeziku in bo kot absolvent perfektno obvladal dva jezika.

Oglejmo si tako šolo, ki že deluje blizu Versaillesa pri Parizu. To je po stopnji osnovna šola in ima danes že nad 200 učencev, od katerih je četrtna Angležev, četrtna Američanov, četrtna Francozov, ostali pa so Holandci, Danci, Italijani, Kanadčani in Norvežani. Učiteljice povsem obvladajo francoski in angleški jezik, s čimer je podano jamstvo, da se bodo otroci res naučili obeh jezikov.

Pouk v francoščini temelji na uporabi »osnovnega besedišča« podobno kot imajo Angleži svoj »basic English«. To osnovno besedišče obsega sicer le kakih 400 besed, toda kljub temu zadošča za sporazumevanje in učenje. Vsaka narodnostna skupina pa ima tudi svojo učiteljico, ki skrbi, da se učenci vadijo

tudi svojega materinega jezika. Pouk uporablja aktivno metodo. Učenci spoznavajo bližnjo okolico, trgovino in kmečko delo v bližini šole. Učenje poteka sproščeno, saj ves dan odmevajo francoske in angleške pesmi iz otroških gri. M. H.

MAZANJE TAL Z OLJEM ZOPER PRAH NAJ BI BILO ZDRAVJU ŠKODLJIVO?

Tov. Lilija Bogomil nam je sporočil, da nekateri zdravniki odklanjajo mazanje podov v učilnicah s prašnim oljem, češ da se v njem nabira še več mikrobov in je zato mazanje zdravju škodljivo. Ker so redke učilnice, ki ne bi bile dvakrat na leto namazane z oljem in je to doslej najcenejši način čiščenja (okrajne predračunske postavke za šolsko higieno so izčrpane navadno že v nekaj mesecih!) želj naš dopisnik, da bi se oglašili strokovnjaki in povedali, kako je s to stvarjo.

Da stvar poenostavi, je naše uredništvo ubralo drugo pot.

S posredovanjem Sveta za prosveto in kulturo smo dobili mnenje mikrobiološkega inštituta Medicinske visoke šole v Ljubljani. Glasi se takole:

Mikrobiološki inštitut medicinske fakultete v Ljubljani. Štev. 461/52.

V boju proti prahu v šolskih zgradbah je v naših skromnih materialnih razmerah po našem mnenju najboljša uporaba prašnega olja za mazanje podov v učilnicah. Olje veže bakterije in ne dovoli, da se pri pometanju dvigajo v zrak. Eventualne patogene bakterije, ki se nahajajo v razpokah se uničijo pri pranju podov z vrelo vodo in sodo, ki se vrši seveda vedno pred mazanjem. Idealno bi bilo, če bi imela učilnica na tleh gume ali linolej. Guma nima razpok, izolira ropot pri hoji otrok, pod nogami je toplo, tla pa se lahko hitro in dobro očistijo, ne da bi se pri tem prah dvigal v zrak.

Pod od ksilolita, teraca in podobno se čisti z mokro krpo dnevno, enkrat ali še boljše dvakrat tedensko se ga opere z vrelo vodo, milom in sodo. Pod od gume in linoleja se poleg dnevnega brisanja z vlažno krpo namaže po možnosti vsakih 14 dni s pasto, slično kot se to dela pri parketih. Leseni pod se najbolje impregnira z mineralnim oljem enkrat mesečno ali vsaj vsaka dva meseca. Najbolj higiensko odstranjevanje prahu je z električnim sesalcem.

Čiščenje šolskih prostorov se mora vršiti vsak dan. Ako nimamo aparata za odstranjevanje prahu, obrišemo tla z mokro krpo ali posujemo z vlažnim žaganjem in nato pometamo z mokro metlo. Pol ure po končanem pometanju se obriše v učilnici prah z vlažno krpo. To pa moramo napraviti vsaj pol ure pred poukom. Potrebno je umivati tudi okna, vsaj vsakih 14 dni. Ravno tako moramo tudi vsakih 14 dni oprati spodnje dele zidov, če so olinjato prepletkani ali če je zid sestavljen iz ploščic. Zid operemo z milno vodo in milom, če je potrebno pa tudi z dezinfekcijskimi sredstvi. Odstraniti moramo prah in pajčevine tudi s sten in stropa. To delamo enkrat mesečno s omelom, ki je zavrt v flanelasto krpo.

V boju proti prahu v šolskih prostorih je treba misliti tudi na prah krede, knjig, raznih učil, ručnic, pohištva, zidu, oblek, prhljaja kože, kapljic pri govoru in kašljanju itd. Zato je potrebno, da so stene učilnice gladke in da je pohištvo izdelano iz solidnega materiala z gladko površino. V učilnicah in hodnikih naj se postavijo pljuvalniki, po možnosti s tekočo vodo. Pri straniščih, ki so izvor najbolj nevarnih infekcij, je potrebno skrbeti za največjo čistoto. V poletnem času, ko se vrši pouk pri odprtih oknih, moramo paziti, da so šolska dvorišča snažna in v splošno higieno urejena.

Predstojnik inštituta: Prof. dr. Valentinčič Milica

Iz mojega učiteljstva v Italiji

Kar je bilo, pozabljeno je, le brazgotina v duši ostala mi je.

4. februarja 1931 me je fašistična vlada premestila iz naših krajev v Ligurijo, v malo vasico Marsiglie, 800 m nad m. gl. v Apeninu. Potrtega srca zaradi te krute krivice sem odpotovala iz domačega kraja in šla s trebulom za kruhom.

Po dolgem potovanju sem dospela v Marsiglie. Nebo je bilo nabito s črnimi oblaki in deževalo je dan in noč, tako da sem se nahajala v obupnem položaju. Prehladila sem se in zbolela. Prenesli so me v bolnišnico v Genovi, kjer sem ležala 20 dni skoraj nezavestna. Moji doma niso nič o tem vedeli, ker nisem hotela sporočiti, da ne bi bili v strahu zame. Po boleznih sem zopet romala v Marsiglie. Začela sem spet s šolo in se po sili privaditi vsemu hudemu. Zmagala sem!

Moje nekam mrtvo oko se je oziralo po tej čudni naravi, po Apeninu. Nikdar si nisem mogla predstavljati to grozno ali vendar prečudno gorovje, ostrih, golih vrhov, od večnega deževja razpokanih sten brez zelenja, mrtve narave in pustinje. Povsod globeli in prepadi. Tihi mesec v noči je čarobno razsvetljeval te vrhove, ki so štrleli kakor čudne prikazni v modrino neba. Občudovala sem s strahom to prečudno stvarstvo. Vasica je bila majhna. Komaj 18 hišic je štela. Visela je na neki Apeninski stolici. Pred njo je bil prepad, morda 1000 m globok.

Nekoč se je tu udrla polovico hiš in zgrmelo v prepad. Tedaj se je ubilo deset ljudi. To je bilo pred 200 leti, tako so mi pripovedovali ljudje. Hišice so bile kakor votline medvedov, le redko katera je bila hiši podobna. Sola je bila kakor hlevček za ovce, vsa lesena. Šolska soba, edina, je imela kar iz navadnih desk zbite klopi, dolge in ozke. Zlezla pečica, stolček, piškova mizica brez predalčka, mala marmornata tablica na steni — to je bila vsa oprema šolske sobe. Kadar je deževalo, smo morali bežati domov, kajti drugače smo se premočili do kože. Imela sem samo 24 otrok, morala sem pa poučevati štiri razrede. Otroci so govorili genoveški dialekt, ki ga nisem razumela. Otroci spet niso mene razumeli, čeprav sem govorila precej dobro italijanski.

Discipline niso hoteli poznati. Skakali so mi ven in noter po mili volji. Nisem jih mogla ukrotiti. Kadar sem koga karala, mi je bliskovito zbežal kar skozi okno domov. Bili so hitri kot jastrebi, kar zleteli so, kamor jih je bilo volja. Bili so slabo oblečeni in vedno bos, kako so se preživljali, mi je še sedaj uganka. Šele naslednje šolsko leto smo se sprijaznili in začeli razumevati. Morala sem se privaditi njihovega dialektu, ki je bil delno že francosko narečje. Potem je šlo dobro. Niso bili »trdi« ljudje, ampak razumni. Marsičesa so se radi učili. Zelo radi so me poslušali, kadar sem jim pripovedovala o naših lepih šolah in krajih. Ščasoma sem začela hoditi z njimi po visokih Apeninih in se tako seznanila s to čudno naravo. Ljudi tam sem nazvala za planinske orle. Kar frčijo ti z velikimi, bosimi nogami po gorah, ne dohajajo jih!

Pot iz Marsiglie je bila pretežavna zame. Tri ure hoda do Genove, po kamenitem kolovozu in strminah. Saj vodi tudi glavna cesta po Apeninu, a le do večjih krajev. Na Marsiglie je bilo treba iti peš. A vendar sem nekočkrat zlezla v Genovo in si ogledala prelepo mesto in morje.

V vznožju naselja pa raste južno lepo in sladko sadje, tega so mi ljudje dajali dovolj. V teku dveh šolskih let sem imela dva obiska. Enkrat je prišel ravnatelj iz Kapala in enkrat nadzornica iz Genove. Bila je to majhna gospa. Ne vem, kako je mogla vendar sama prilezti v Marsiglie brez spremstva. Bila je zelo dobra in močno usmiljena.

Po dveh letih sem bila premeščena še višje — 1200 m nad m. gl., v St. Stefano, na štirirazredno ljudsko šolo. Tam sem služila 12 let in postala kakor domača. Imeli so me vsi radi. Bili so pa vsi proti fašizmu, niso ga trpeli. Kar sem tam doživela, je dolg roman. Tudi zbolela sem, bruhala kri, zadnje leto pa skoraj umrla. Bila sem v bolnišnici dva meseca v Chiavari. Ozdravela sem spet. Prišla sem domov 1943. leta, nato mi je pa zbolel sprog in umrl. Sedaj sem vdova že 8 let. Srečna sem, da sem upokojena doma, ter da se lahko sama preživljam.

S. K.

Knafelje Stefaniya je bila upokojena šele potem, ki je imela že 42 let efektivne službe. Po tej vojni je bila med prvimi, ki so prišli za delo in je zelo vestno opravljala službo v Beliskem in pomagala mlajšim učiteljem. (Opomba uredništva.)

DELOVNI KOLEKTIV

želi vsem prosvetnim delavcem
v novem letu 1953 mnogo
uspehov pri odgovornem delu
vzgoje mladega naraščaja
socialistične Jugoslavije

IZDELUJEMO MODERNO IN SOLIDNO
ŠOLSKO POHIŠTVO IN OPREMO, VSE
VRSTE UČIL IN TEHNIČNE IGRAČE. VAŠA
NAROČILA BOMO TOČNO IN VESTNO
IZVRŠILI IN UPOŠTEVALI VAŠE PREDLOGE

TOVARNE UČIL V ČRNOMLJU

TISKARNA JOŽE MOŠKRIČ

Tiskarna

izdelava vseh vrst tiskovin, ilustracij, katalogov, časopisov, revij, brošur in knjig

Knjigoverznica

vezava preprostih in najboljših del

Klišarna

izdelava eno- in večbarvnih klišejev

Štampiljarna

izdelava vseh vrst žigov in pečatov

LJUBLJANA - NAZORJEVA 6

Li-Pa
D. Z. O. Z.
K O P E R

Prodaja vse vrste knjig, revij, časopisov, šolskih in pisarniških potrebščin ter učila

Poslovalnice: Koper, Izola, Piran, Portorož in Buje

*Vsem prosvetnim delavcem
in ostalim odjemalcem želimo*

srečno novo leto 1953

SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD V LJUBLJANI

PRIPOROČA NASLEDNJA DELA:

Dr. Milan Vidmar: RAZGOVORI O SKRIVNOSTIH ELEKTROTEHNIKE. 480 strani. Vez. v platno din 895.—.

Obsežno poljudno delo znamenitega slovenskega znanstvenika, odličen uvod v poznanje fizikalnih in tehničnih problemov elektrotehnike.

M. Milanovič: ZGODOVINA ASTRONOMIJE OD NJENIH PRVIH ZAČETKOV DO LETA 1727. Prevedel Črtomir Zupančič. 176 str. Vez. din 225.—.

Spis znamenitega srbskega znanstvenika je v celoti primeren za bralce, ki imajo že nekaj astronomskega in matematičnega znanja; tem pa bo nudil globoke poglede v razvoj nazora o vesoljstvu od prvih začetkov v Egiptu, Asiriji, Babilonu preko Grške do novejših spoznanj, ki so dokončno ovrgla tisočletne človeške zmote.

Charles Darwin: IZVOR ČLOVEKA. Prevedla prof. Ružena Škerlj. 222 str. Vez. din 198.—.

Maurice Maeterlinck: ŽIVLJENJE TERMITOV. 160 str. Broš. din 145.—. Izredno zanimivi pogledi v življenje žuželke, ki se je z družbeno »organizacijo« zavarovala svoj obstoj. Spis, ki izhaja vedno znova.

DOBIJO SE V VSEH KNJIGARNAH

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE V LJUBLJANI

Trdaja in valaga
učbenike za
vse vrste šol,
učila in razne
tiskovine

Na valogi ima
vedno vse
šolske in
pisarniške
potrebščine

POSEBNO
OPOZARJAMO
UČITELJSTVO
NA KNJIŽNICO
PRIROČNIKOV

Trdaja
knjige slovenskih
pisateljev in pesni-
kov, knjige sve-
tovnih klasikov,
sodobno politično
literaturo, revije,
časopise, slovarje
itd.

Ima na valogi
strokovno in po-
ljudno znanstveno
literaturo, s katero
se lahko vsak v
vsaki stroki izo-
brazuje in izpo-
polni svoje znanje

Izšli so že ali pa bodo izšli v najkrajšem času naslednji priročniki:

Drago Vončina: PRAKTIČNA NAVODILA ZA ŠOLSKEGA UPRAVITELJA

Vlado Rapè: NEKAJ METODIČNIH NAVODIL ZA POUK V 2. RAZREDU OSNOVNE ŠOLE

Andrej Škulj: ŠOLSKI VRT KOT UČILO

Joža Trdina: TELOVADBA V RAZREDU

Pavel Kunaver: IZLETI Z MLADINO

Marta in Radovan Klopčič: RISANJE V OSNOVNI ŠOLI

Vse zgoraj navedeno dobite v naših poslovalnicah in podružnicah, ki so v vseh večjih krajih širom Slovenije